

Nyugatplusz

II. évfolyam 4. szám

ALAPÍTÓK: RAFFAI FERENC, SZABÓ ZOLTÁN ATTILA (FŐSZERKESZTŐ)
 FŐVÉDNÖK: KAVICZKY ÁGNES, KONYÁRI JÁNOS • ARCULAT: KOVÁCS GÁBOR

újnyugat

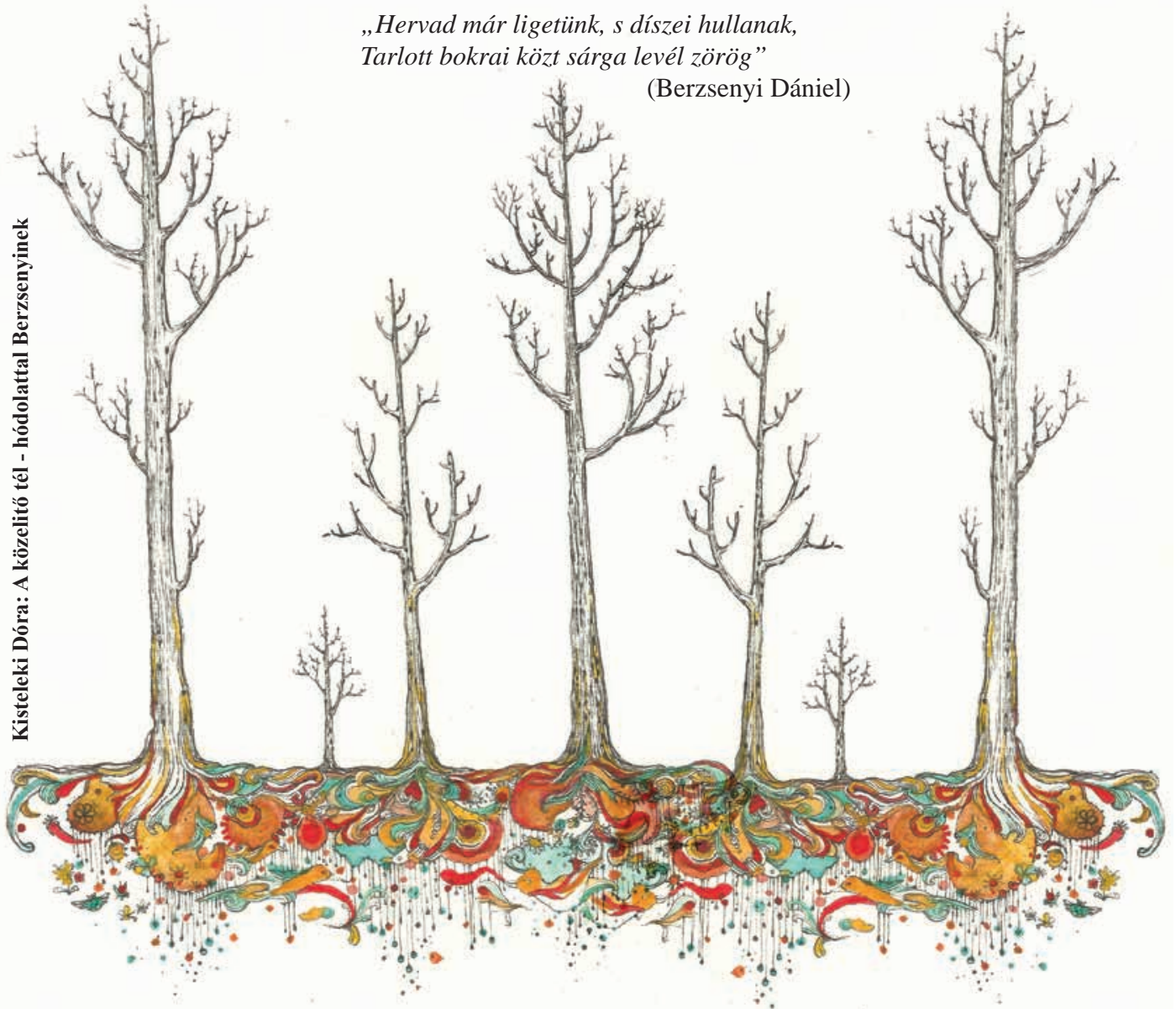
IRODALMI KÖR

HEGYI BOTOS ATTILA: Széllépcsők • BABICS IMRE: Elhallgatás • GAJDOS KINGA: Pájsli • CZIGÁNY GYÖRGY: Angyalkoncert • PETŐCZ ANDRÁS: Gyertyát gyújt az Isten • CZEIZEL ENDRE: Berzsenyi Dániel – „semmi előítélet fékje jászolra nem kötött” • NOVÁK VALENTIN: Profán Berzsenyi • FENYVES MARCELL: (A kétszázharmincegyesen) • SCHWALM ZOLTÁN: barbárok karácsonya • AGÓCS SÁNDOR: Elvetélt ünnep • TÉPŐ DONÁT: Gaga • SZARKA TAMÁS: Karácsonyi kabát (dal) • FILIP TAMÁS: Vissza az égbe

„Hervad már ligetünk, s díszei hullanak,
 Tarlott bokrai közt sárga levél zörög”

(Berzsenyi Dániel)

Kisteleki Dóra: A közelítő tél - hódolattal Berzsenyinek

FODOR ÁKOS

Pszicho-fizika

Lábam előtt ült
 egy madár, majd fölröppent –
 Nehezebb lettem.

A Nyugatplusz
 megjelenését támogatta:

MMA
 MAGYAR MŰVÉSZETI
 AKADÉMIA

HU ISSN 2064 2458

Ára: 850 Ft

14004

9 772064 245802

JÓZSEF ATTILA
SZÍNHÁZ

LEGENDÁK NYOMÁBAN

irodalmi szalon a Gaál Erzsébet Stúdióban

Az Újnyugat Irodalmi Kör és a
József Attila Színház közös sorozata.
A 2014/15-ös évad előadásai:

2014.

november 27., csütörtök 18h:

Ady, Heltai és más kávéházi szerzők művei

2015.

január: In memoriam Weöres Sándor

február: Kalandozások a Karinthy – galaxisban

március: In memoriam Arany János

április: A Költészet napján

május: Legendás barátságok – Ottlik és Mándy

sorozatszerkesztő, művészeti vezető: **SZABÓ ZOLTÁN ATTILA**

a sorozatban közreműködnek:

**BLAZSOVSZKY ÁKOS, DÓKA ATTILA, NEMCSÁK KÁROLY
TÓTH ENIKŐ, UJRÉTI LÁSZLÓ, ZÖLD CSABA, DÚZSI TAMÁS**

József Attila Színház 1134 Budapest, Váci út 63.

Jegypénztár, nyitva minden nap: 13:00-20:00 Tel: 06 1 270 75 14

Szervezés, nyitva: H-CS 10:00-18:00 P: 10:00-17:00 Tel: 06 1 320 58 77

ALLE Bevásárlóközpont jegyiroda, nyitva: K-P 14:00-20:00 SZ:12:00-20:00 V:12:00-19:00

Jászai Mari tér, Pavilon jegyiroda nyitva: H-P 10:00 – 18:00 Tel: 06 70 490 74 10

BUDAPEST nka

www.jozsefattilaszhaz.hu

www.facebook.com/jozsefattilaszhaz

www.interticket.hu

EZERJÓ 4

Graduale / Offertórium (Kéring Gábor)
Széllépcsők (Hegyi Botos Attila)
Elhallgatás (Babics Imre)
Pájsli (Gajdos Kinga)
Távolodás a napfényzónától (Csontos Márta)
Zaklatás (Hekl Krisztina)
Versfelhő (Bolemant László)

MESEBESZÉD 10

Angyalkoncert (Czigány György)
Tea-gyilkos (Komor Zoltán)
Gershwin (Molnár József)

ÁRNY-JÁTÉK 15

éjszaka lesz (Debreczeny György)
Gyertyát gyújt az Isten (Petőcz András)
Nemelégia Is (Bíró József)

NYUGAT PLUSZ ÉSSZÉ 17

Berzsenyi Dániel: „semmi előítélet fékje jászolra nem kötött”
(Czeizel Endre)

VADNYUGAT 24

Profán Berzsenyi (Novák Valentin)
(Csak foci és könyv) – Fenyves Marcell
Visszhang (Molnár József)

lesz (Horváth Gábor Miklós)
Fészlift (Hekl Krisztina)
(a kétszázharmincegyesen) – Fenyves Marcell
barbárok karácsonya (Schwalm Zoltán)
kés (Horváth Gábor Miklós)
Elvetélt ünnep (Agócs Sándor)
Gaga (Tépő Donát)
Őrületségek (Deér György)
A valóság partján (Bak Rita)
V alakban (Barabás Szilvia)
Erősödik a szél (Csontos Márta)

MANÉZS 32

Kankl néni örömhagedúse (Őszai Róbert)
Karácsonyi kabát (Szarka Tamás)
Vissza az égbe (Filip Tamás)
Hajnal előtt (Barabás Szilvia)
Bíró József vizuális költeménye
A költő és a halál (Lárai Eszter)
Babics Imréhez (Hegyi Botos Attila)
A zenebarát (Batári Gábor)
Ilyenek voltunk...

LÁTLELET 38

Ha becsukom a szemem (Novák Valentin)
a végtelen szeretet végecséje (Debreczeny György)
Alföldi Tauriszban (Spangel Péter)

Nyugatplusz 8.

Független szépirodalmi folyóirat

II. évfolyam 4. szám · 2014 Tél

Fővédnök: Konyári János
Kaviczky Ágnes

Alapító-főszerkesztő:

Szabó Zoltán Attila
Lapigazgató: Raffai Ferenc

Művészeti vezető: Kovács Gábor

Olvasószerkesztő: Spangel Péter

Grafika: Kisteleki Dóra

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG:

Petőcz András (elnök),
Bolemant László, Kálloy Molnár Péter

Szerkesztőségi e-mail:

happycaroffice@gmail.com

*Külön köszönet Juhász Melindának,
Miske Emőnek.*

Felelős kiadó: Major Bt

2083 Solymár, Major utca 29.

Kéziratot nem őrünk meg és nem küldünk vissza. A folyóiratban megjelentetett művek csak a szerző, illetve a kiadó írásbeli engedélyével sokszorosíthatók. Ez a nyilatkozat a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény 36. § (2) bekezdésében foglaltak szerint tiltó nyilatkozatnak minősül.

Kapcsolat: raffai.f@gmail.com

Az Újnyugatos művészek fogadóórája:
minden hónap utolsó péntekén 16
órától a Hadik Kávéház újnyugatos
törzsszertalánál, az emeleten.

**A Nyugat Ma első száma
2010. október 23-án jelent meg.**

© Szabó Zoltán Attila
Az Újnyugat Irodalmi Kör bejegyzése:
2012. november 12.

Nyomdai munkák:

Tama Solutions Kft.

Terjesztés: Lapker Zrt.

1097 Budapest, Táblás u. 32.
Magyar Posta Zrt. Hírlap Igazgatóság
1089 Budapest, Orczy tér 1.

Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Zrt.

Hírlap Igazgatóság,
Postacím: 1900 Budapest

Előfizethető az ország bármely postáján,
a hírlapot kézbesítőknél,
valamint megrendelhető e-mail-en:
hirlapelofizetes@posta.hu címen és
telefonon a 06-80/444-444 számon.

A lap előfizethető közvetlenül a kiadónál is.

Kiemelt alternatív terjesztési pontok:
Alexandra-könyvesboltok, Írók Boltja,
NOA ékszerbolt.

A lap kapható a Lapker Zrt. és
a Magyar Posta hálózatában.
A címlista a 41. oldalon található.

**Előfizetéssel és terjesztéssel
kapcsolatos egyéb információ:**
raffai.f@gmail.com
HU ISSN 2064-2458

A **Nyugatplusz** következő száma
2015. február 24-én jelenik meg.

A Nyugat Plusz követhető a Facebookon!

KÉRINGER GÁBOR Graduale

Rendkívüli humorérzékeddel
ments meg minket
a közönyös semmilyenségtől!
Mert látod arcukat, ami bamba,
szemüket, ami szörnyű ostoba.
Rendkívüli humorérzékeddel
ments meg minket
a közönyös semmilyenségtől!

Offertórium

Semmi sem az enyém,
ami az enyém,
csak abból adhatok,
amit kaptam.
Eszköz nélküli eszköz
lennék enélkül.
Így jó sáfárként
örömmel áldozom:
verset, labdát,
dallamot,
jó szót,
és itt hozok
három apró mosolyt.
Ugye, a füst
fölfele száll?

BOLTHOS
PÁLINKA

Minden cseppjében gyümölcs

The image shows five bottles of Bolthos Pálinka with the following labels from left to right:
1. Cigánybogyó pálinka (red label)
2. Vímecskérei pálinka (yellow label)
3. Isai Ökör eső pálinka (orange label)
4. Szilva pálinka (orange label)
5. Füge párlat (yellow label)

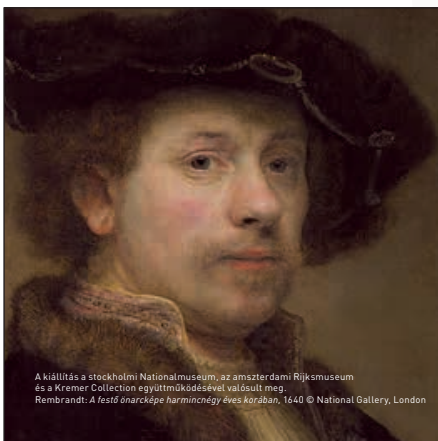
HEGYI BOTOS ATTILA Széllépcsők

(Himnusz Aioloszhoz)

Semmi és senki nem tör rá,
időnként egy-egy baráti levél érkezik.
Kívülről nézve mintha nem történe semmi.
Jóllehet idebenn, amint minden időzés,
ez is érzékeny várakozás.
Mely törtézésre, még nem tudható.
Nem köti semmi,
nem vár semmire – tekintete szabad.
Háta mögött a ház
enyhe őszi fényeknek, levegőnek
kitárt ajtaja.
Voltaképp ennél is több.
Szabadon jár-kél, átfúj rajta a szél,
most épp bambuszharanggal,
krizantémszirommal.
Merthogy háza sincs és ajtaja sincs.
Végképp nem magának maga.
Csak ez. Ez a kobaltkék szellősség.
Ez a névtelen, ez az oszthatatlan.
Ez a mindenben érintett,
ez a mindentől érintetlen pillanat.

BABICS IMRE Elhallgatás

Teremtett világ,
csodállak, amíg lehet.
Himnuszom ennyi.

Rembrandt

ÉS A HOLLAND ARANY ÉVSZÁZAD FESTÉSZETE

A kiállítás a stockholmi Nationalmuseum, az amszterdami Rijksmuseum és a Kremer Collection együttműködésével valósult meg.
Rembrandt: A festő önarcképe harminnégy éves korában, 1640 © National Gallery, London

SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM

2014. október 31. – 2015. február 15.

GAJDOS KINGA

Pájsli

Lantiszer Géza megtorpant a budai kerthelyiség borostyán színűre festett léckerítése előtt. Megtegye? Ne tegye? Mi lesz, ha csalódik? Eh, vállalni kell a kockázatot, most vagy soha!

Nagyszerű dologra készül: hatvanadik születésnapja alkalmából meglepi magát, nem is akármivel! Pájslit, vagyis savanyú tüdőt fog enni vacsorára, méghozzá oly módon elkészítve, ahogy azt rajongott írója, Krúdy Gyula szerette. Az író azt tartotta: a pájslihoz csak vendéglősök értenek, háziasszonyok ne is próbálkozzanak vele, mert biztos a kudarca.

Lantiszer úr megfogadta a jó tanácsot. Elmult heteit olyan vendéglő keresésével töltötte, ahol úgy készítik a tüdőt, ahogyan az írva van. Sétált a városban, főutakon és mellékutcákban, s ahány éttermet csak talált, mindegyik előtt végigböngészte a kifüggesztett étlapot. Kutatása eleinte hiábavaló vállalkozásnak tűnt, ám két hete Fortuna rámosolygott. Egy jó barátja izgatottan mesélte, immár bizonyos benne, hogy él még a varázslat ezen a világon.

A véletlen ugyanis elvezérelte egy apró, budai kerthelyiségbe, ahol a kínálatot tanulmányozva megakadt a szeme egy más, halandók számára jelentéktelen megjegyzésen: „savanyú tüdő, Krúdy Gyula szája íze szerint”. Az illető ezután hosszan ecsetelte, miféle ízekhez volt szerencséje, Lantiszer úr pedig boldog volt: mégis fog pájslit enni.

Hogy az áhítatot senki meg ne zavarja – főleg pedig, hogy ne emlékeztessék szigorú diétájára –, Lantiszer úr egyedül, a legnagyobb titokban érkezik csodát látni egy hársillatú péntek estén. Feleségének azt mondta, elfogyott a pipadohánya, s mivel ezt csak a város túlsó végében tudja beszerezni, sokáig lesz távol, ne várják vacsorával.

És most itt van. Átlépi a kerthelyiség képzeletbeli küszöbét, a főúr már siet is elébe. Udvariasan érdeklődik, melyik asztalt parancsolja a kedves vendég, ő pedig kiválaszt egy kisebbet, mely a szemközt álló szaletli árnyában várja a mellé telepedőket. Leereszkedik a zöldre festett vasvázás szék piros lécekből készült ülésére, melyre a helyet foglalók kényelméért

kockás párnát tettek. A vaslábú, masszív asztalkára vakító fehér, kikeményített abrosz került, foltot rajta még nagyítóval sem lelhetne a kritikus szemlélő. Az asztal közepén kis váza, benne egy szál sárga rózsza, ezt épp a szaletlire felfutott töről metszették.

A pincér elébe teszi a nyitott menüt, jegyzetfüzetét, és grafitceruzáját készenlétben tartva megkérdi, mit óhajt fogyasztani. Lantiszer úr sietve átfutja az előételek és levesek oszlopait, s dobogó szívvel keresi a pájslit. Rámutat, ebből kérne egy adaggal, s mivel az izgalomtól egészen kiszáradt a szája, rendel egy korsó sört.

A folyékony kenyér hamar érkezik, az esti hőségben vízcseppeket izzad az öblös üveg-edény. A hideg, kesernyés ital jólesően felüdíti Lantiszer urat, akinek immár nincs más dolga, mint várakozni.

Közben nézelődik, báméskodik. A vendéglő kövezett udvarán tíz-tizenkét asztal várja a betérőket, ezen az órán foglalt mind. Fényt nem csak a letekintő telihold ad: a kerthelyiség teteje dús lombú szőlőlugas, fürtjei bő termést ígérnek. Vastag ágai olyan erősek, hogy biztonsággal megtartják azt a lámpafüzért, melyen sárga, piros és zöld színű villanykörték sorakoznak, s árasztanak barátságos fényt. Kelleme, hangulatos hely, szívesen járna ide vissza, persze csak akkor, ha most teljesítik titkos vágyát.

Gondolataiból diszkrét köhintés riasztja fel. A pincér az, kockás kendővel védett alkarján gőzölgő tálal egyensúlyoz.

– A pájsli, uram. Jó étvágyat kívánok!

Leteszi a tálal, és a szomszéd asztalhoz lép, ahonnan épp intenek neki. Lantiszer úr észre sem veszi, hogy magára hagyták, áhítatosan bámulja az ételt, remegő orrcimpákkal szívja be illatát. Gyönyörű! Laskára vágva, bő lében, piros pecsenyezsírral leöntve, hozzá pedig gombóc. Tökéletesnek tűnik. De vajon olyan-e?

Hát, lássuk! Felemeli a villát, óvatosan a tálba meríti. Egészen apró falatot vág le, megkóstolja, lelke pedig azonnal dalba borul. Istenem, hát igaz! Épp annyira citromos, amennyire szükséges. Legszívesebben felhabzsolná az egészet levegővétel nélkül,

mégis kényszeríti magát, hogy lassan, minden ízt kiélvezve fogyassza el az ünnepi vacsorát.

A második falatnál megszűnik a világ, Lantiszer úr nem hallja a szomszéd asztalnál hangoskodó kaptos kórus dalolását, még a hirtelen támadt eső cseppjeit sem érzi.

Gondolatban elrepül egy messzi kerthelyiségbe, mely már csak öregek emlékeiben léteznek, leül Krúdy Gyula asztalához, és születésnapjára áldomást iszik vele. Piros arcú, pókhasú pincér közeledik feléjük sietős léptekkel, s letesz egy mázas, fehér tálát az ízék szerelmese elé. Az író hozzáfog a pájszlihoz, szemét lehunyva élvezni a fenséges zamatot, elégedetten hümmög, s mikor az utolsó falat is eltűnik a tálból, hátradől a széken, és szusszan egy nagyot. Fogja fehér damaszt-szalvétáját, száját megtörli, majd jóízűt kortyol hideg söréből.

Egy másik világban, egy másik kerthelyiségben Lantiszer úr is éppen így tesz. Daga-dozó hassal hátradől, nagyot fújtat, s lopva meglazítja a nadrágszíját. Menten szétpukkad, de nem bánja, hogy hasfájós napoknak néz elébe. Ördög vigye az összes orvost, akik kímélő kosztra szorítanák őt!

Ma Krúdyval ünnepelt, az ő kedvencét ette vacsorára, ez az ajándék pedig megér minden kellemetlenséget.

Elmélázva üldögél még néhány percre, s meglepve tapasztalja, hogy időközben eleredt az eső. Egyre nagyobb vízcseppek petytyezik az ingét, s ha nem akar tüdőgyulladást kapni, jó lesz, ha hazaindul. Nagyot sóhajt, és rámosolyog az üres tálra. Felhajtja az utolsó korty sört, majd int a pincérnek:

Fizetek, főúr!

CSONTOS MÁRTA

Távolodás a napfényzónától

Az időt túlélni akarom,
s megmenteni magam
a veszendők között. Le kell
ásnom a mélybe, s feltárni,
hihetek-e a Semmiben,
meg kell látnom, visszajöhetek-e
a mélybe eresztett kötélén,
s megtudni; a szűkülő feneketlenségben,
hol találkozik hóhér, s üldözött.

**JÓZSEF ATTILA
SZÍNHÁZ**

Tamási Áron
Csalóka szivárvány
színmű

RÉKASI KÁROLY - LÉTAY DÓRA
TÓTH JUDIT - PAPP ZOLTÁN - UJRÉTI LÁSZLÓ

RENDEZŐ: CSISZÁR IMRE
diszlet: CSISZÁR IMRE jelmez: SZAKÁCS GYÖRGYI

József Attila Színház 1134 Budapest, Váci út 63.
Jegypénztár, nyitva minden nap: 13:00-20:00 Tel: 06 1 270 75 14
Szervezés, nyitva: H-CS 10:00-18:00 P: 10:00-17:00 Tel: 06 1 320 58 77

ALLE Bevásárlóközpont jegyiroda, nyitva: K-P 14:00-20:00 SZ:12:00-20:00 V:12:00-19:00
Jászai Mari tér, Pavilon jegyiroda nyitva: H-P 10:00 – 18:00 Tel: 06 70 490 74 10
www.jozsefattilaszinhas.hu www.facebook.com/jozsefattilaszinhas www.interticket.hu

HEKL KRISZTINA

Zaklatás

Amikor először hívott, épp a padláson álltam, és régi befőzések relikviáit pakoltam egy műanyag ládába. Volt ott csatos üvegbe töltött, elfeledett paradicsomlé, lilán remegő szilvadzsem, néhány hatalmas befőttesüveg, amiben vigyázban álltak a kovászos uborkák. Minden üveg szépen felcímkézve, cirkalmas betűkkel pontosan megjelölve az évet, hónapot és napot.

Némelyik lekvár már a huszadik életévét taposta, kék otthonkás anyám szerint, aki a második világháború idején volt gyerek, még ehető. Találtam továbbá egy hatalmas üstöt és egy karomnyi hosszú főzőkanalat, mintha régen óriások sűrögtek-forogtak volna a konyhában. Fenn meleg volt, a hajamba pókháló ragadt, veríték csorgott a homlokomról, koszos cseppek, hála a sok pornak. Anyám a padlásfeljárónál állt, és felém nyújtotta a telefont. Valaki keres. A szám ismeretlen volt, ha egyedül lettem volna, fel sem veszem, hagytam volna, hadd csörögjön tovább, de őt még tisztességre nevelték. Ha hívnak, akkor illik válaszolni. Fülemhez emeltem a telefont, és hallózni kezdtem, de nem szólt bele senki. Egy darabig csend volt, azután kattanás. Visszaadtam anyámnak a telefont, és folytattam a lomtanitást.

Öt perc múlva megismétlődött a jelenet. A harmadik hívásnál majdnem ráéjttem a lábamra a telepakolt ládát. A szentségít, szaladt ki a számon, anyám persze azonnal rám szólt, hogy ne káromkodjak, biztosan csak rossz a vonal.

A negyedik hívás egy nappal később történt, éjszaka. Ekkor már visszaértem vidékről Budapestre, egyedül voltam a lakásban. Hajnali négy volt, öntudatlan boldogságban aludtam. Mint egy éles kés, úgy szelte ketté legszebb álmomat a visító csengőhang. A jó édes anyukáddal szórakozz, te beteg állat, kiabáltam, és letettem.

Másnap elcsigázva és fejfájással érkeztem a munkahelyre. Miért nem kapcsolod ki éjszakra, kérdezte a kolléganóm. Nyina fagyos ukrán jégcsap volt, de pont ez tette őt szimpatikusá. Szenttelen arccal, egy csapásra el tudott in-

tézni bármit, nem bonyolította túl a dolgokat. Soha nem szoktam kikapcsolni a telefont, Nyinocska, anyám öreg, bármikor rosszul lehet, és különben sem fogok gyáván elbújni a zaklatóm elől.

A következő alkalommal már nem szóltam bele a készülékbe, hanem füleltem, hátha kiderítek valamit. A vonal másik vége süket volt. Sem egy lélegzetvétel, sem háttérzajok, melyekből következtetni tudtam volna az ismeretlen kilétére, vagy a helyre, ahonnan telefonál. Más módszerhez folyamodtam. Naplót vezettem a hívások időpontjáról. Minden hétköznap felhívott 11 óra 35 perckor egyszer, és 16 óra 40-kor öt perc eltéréssel egymás után háromszor. Szerdánként rám csöngetett hajnali négykor, hétvégén pedig egyáltalán nem telefonált. Pofonegyszerű. Férfi lesz az, akinek van felesége vagy barátnője, és ezért mindig a munkahelyéről telefonál ebédidőben, és a munkaidő végeztével. Szerdánként alighanem egyedül hajtja álmra a fejét. Bárki is az, a rögeszméje lehetek, ilyenből pedig csak egyet ismerek. A volt pasim az, aki még egy év után sem tud elengedni. Nem értettem ugyan, hogy miért hívogatna titokban, hiszen rendszeresen levelezünk egymással, de visszaemlékezve a heves vitáinkra, a heti három-négy elrohanására és visszatérésére, tőle ez is kitelik. Egy hétfői napon újabb levelet kaptam tőle, amiben a hogylétemről érdeklődött. Köszönöm kérdésed, most nem vagyok valami fényesen. Van egy zaklatóm, és arra az elhatározásra jutottam, hogy ha még egyszer felhív, elmegyek a rendőrségre, és feljelentem őt.

Elküldtem a levelet, és vártam a menetrendszerinti hívást, azonban a telefonom nem csengett. A következő alkalmat is izgatottan vártam, már az órára sem kellett nézni, hogy tudjam, itt az idő, meg fog szólalni a telefon. A készülék azonban némán feküdt az asztalon. Nyertem. Mosollyal az arcomon dőltem hátra a karosszékben.

Szerda délben valami beteges dolog mozgott meg a lelke mélyén. Elkezdtek hiányozni a telefonhívások, nélkülük üressé vált az életem, magányosnak éreztem magam. Fel-

túnt, hogy nemcsak a zaklató, de senki sem hív, sem az anyám, hogy nyakamba zúdítsa, melyik testrésze fáj éppen a legjobban, sem Nyina, hogy hétvégén ugorjunk be egy leárazásra, szétnézni. Biztosan elromlott a telefon. Felhívtam magam egy másik készülékről. A csengőhang megszólalt.

Éjszaka nem bírtam elaludni. Egy darabig forgolódtam, aztán kivettem magából az ágy. Főztem magamnak egy citromfű teát, és levendula olajat csepegtettem a párológatóba. Levettem Horváth Rozi szakácskönyvét a polcról, és bebújtam vele a takaró alá. A függével töltött jércemellnél ért utol az álom. Hajnalban telefoncsörgésre ébredtem. Azonnal

felkaptam a telefont, egy darabig csendben füleltem, majd énekelni kezdtem az orosz altatódalt, amit még rendszerváltás előtt, az általános iskola harmadik osztályában vertek a fejünkbe. Puszigdá bűgyet szonce.

A következő két hét tökéletes harmóniában telt el a zaklatómmal. Anyukám a rádióban is énekelt az ötvenes években, a nagymamám is folyton dalolt takarítás közben, néha még charlestont is táncolt mellé, nemhiába, zenés család volt a mienk. Ettől kezdve minden nap énekeltem valamit a telefonba, éppen a napszaknak,

vagy az időjárásnak megfelelőt, Karády Katalint a borús délutánokon, hetyke népdalokat a napos délelőttökön, vagy éppen musicaleket, ha olyanom volt.

Egy péntek délután épp a Lesz maga juszt is az enyém című dalt énekeltem, amikor váratlanul beleszólt a telefonba egy ismeretlen, ám barátságos férfihang. Kedves hölgyem, elnézést szeretnék kérni a cégünk ne-

vében. Sajnálattal vettük észre, hogy műholdas rendszerünkön hibás számot állítottunk be, és ez napi több, az ön készülékére érkező hívást generált. A problémát a mai nappal kiküszöböltük, és ígérjük, hogy a jövőben nem fog megismétlődni.

Változó idők, Újnyugat, QR-jelenkor

VERSFELHŐ – BOLEMANT LÁSZLÓ

Az Újnyugat Irodalmi Kör versfilmjei a Youtube-on Lukács Sándor előadásában:

A kezdetek utcája
(a szerző tolmácsolásában)

VÖRÖS ISTVÁN
Farkasrét

CZIGÁNY GYÖRGY

Angyalkoncert

Még csak zenélt a sátor: oszlopai orgona-sípok. Mellkasremegtető kürtök, melyek a fenti bársonyfüggöny rojtjain, a csengő jég-csapokon is túlnyújtóznak. Kémény a két legöregebb, vaskos szálfá: szakadatlan búgnak, süllyed a hajó, holott az aréna széksorai vidám lányzsivajjal vannak teli, sikoltozásba, hullámvasút szakadékaiba rántanak magukkal. Kacagás, vagy sírhatnak csiklandozza az ember gyomrát.

Zsófi először van cirkuszban, Károly utoljára. Vén vállain nyugszik az egész kupola, arcában feszülnek a súlyos ponyvák.

Hogy gyermekrabló. Ezt fogják mondani.

Zsófi is fölnéz, könnyezik, hamar elfordítja arcát az odafenn köröző napokról. Ásít. Le-föl billenti a szék párnázott, piros ülését: számok vájatait tapogatja ki ujjáival.

Megszöktette ezt a szegény kislányt. Mit mondanak majd az óvodában? Mit szólnak a kórházban? Zárt osztályra kerülhet.

Károly tekintete a gereblyén nyugszik meg, Öröktől ismerős, kedves kerti szerszám. Bár itt valami más is dereng rajta, gyanús varázs, mint minden díszleten. Falubéli lányka a nagyvárosi revü színpadán. Hamis csillogásban is ő az: szereti Károly a gereblyét.

Fésülködik a fűrészpör, futkos a gereblye föl-alá. Megnyugszik, köszörüli a torkát.

– Ugye, jó itt.

Zsófi csapkodja a szék karfáját. Bámulják egymást, akár a szerelmesek.

Hogy történhetett? Dél fele az ágyak vasváza világítani kezdett, földerült az ég. A pánik pillanata volt ez. Szinte pizsamában indult. Szembetalálkozott az ebédszállító kocsival. Biztosan kerülte ki a nővéreket. Mint aki újságért igyekszik. Valójában futott. Ökölbe zárt kezében a mázsás test minden ereje. A villamosmegállóban már csaknem kuncogott. Örült a győztes önbizalomnak. Senki nem üldözi. Meg nem állíthatják.

Az óvodai csengő, az óvónő csiripelése. Csak óvatosan – dalolta. Ő meg Zsófi haját igazgatta: hol a sapkád, hol a sapkád?

Egymás kezébe kapaszkodtak. Károly a Vérmezőre gondolt, a fogaskerekűre, valami labdára... Zsófi körülugrálta őt, járta a kiskutya táncot. Cir-kusz, cir-kusz – szavalta.

Károly visszahőkölt, de azután merészen elnevette magát. Hát, üsse part! Hirtelen öröme hegyként vetett árnyékot Zsófi vágyaira. Lépekdedek a járdán. Furcsa csönd támadt. Lépegettek, s végre a gyerek találta meg a kivezető szavakat ebből a tehetetlen feszültségből. – Mondjál bolondságokat...

Az ismerős, unalomig ismételtetett verses idétlenségekre gondolt, amiken, mint az óvodások, mindketten jól mulattak. Károly kezdte is: Én vagyok a Zsófi óre, most megyünk a Vérmezőre... Nem a Vérmezőre – szolt a kislány –, cirkuszba! – Igen, igen – válaszolta biztatón. Kicsit tűnődött, s már mondta is az új versikét: Gyors léptekkel, nem ám kúszva, megyünk Zsófi-val cirkuszba! És beülünk a buszba – egészítette ki nevetve a gyerek, s mondott újabb hívó szót: dettneki... Álltak a buszmegállóban már, kivirulva. Ha beszéd-bontakoztató korában mérgelődött valamin Zsófi, mindig ezt mondogatta, de nem értették, miért: csak haragja volt nyilvánvaló a pofikáján. Végre apja döbrent rá, hogy a tévébeli Süsü sárkány történetében keresendő a „dettneki” fogantatása: ott dörgő hangon szidták a hatalmas sárkányszülők a jószívű gyerek-sárkányt, aki az elenségét nemhogy szétúzta volna... Dehogy, még gyógyfüvet is szedett neki... A „szedett neki” félelmetes visszhangként ismétlődött a sárkány-birodalomban: szedett neki, dettneki, dettneki... Nem jött a busz. Pördültek egyet: dettneki!

Csiklandósan meleg szél fújta őket a földalatti vasút folyosóján. Nézte őket a kitekert derekú plakátkisasszony. Finom szappant tart a kezében, kár, hogy az illatot nem érezni. Mi ez?! Károly kicsit megbillen, csak szemernyi az ijedtség, hátrébb vonja Zsófit a sínek mellől. Később, talán fölöslegesen, megkapaszkodott a pénztár korlátjában. Van, megvan a jegy. Percet rágna, a villanyórát nézegetik. Kicsit még várni kell a kezdésre. Versenyeznek addig

is: Zsófié a vékony, színes másodpercmutato, Károlyé a percenként ugró nagy. Vitatkoznak, kinek is van előnye, amikor mély hangú óriásként szól a hangszóró: az előadás öt perc múlva kezdődik.

Kortyolja Károly a savanykás bort, a kislány nem kéri a málnát, ki tudja, miért nem, csak ránt egyet felnőtteken a vállán. – Az én vérem – gondolja az öregember. Valamit tenni szeretne Zsófiért. Reflektor tántorítja meg. Cipője orrával tapogatja a lépcsők szögleteit. Erre tessék! Jegyszedőnő nyújtja a karját. Karonfogva egy pillanatig. Feleségével régen moziba jártak, szinte érzi a helyiség parfümszagát.

Diadalmas hangszórók: harsog a cirkusz. – Bohóc – mutat Károly a süveges, fehér figurára. Bohóc – hagyta rá Zsófi bennfentesen. Csak később vetette oda. Vagy Halál.

Míntha a kórházi fülhallgató zenéit hallaná. Ráismert Károly a hegedűkre, csellókra, égi hárfamuzsikára, vergődő szoprán dallamokra és basszus szólamok egymásnak rontó tömbjeire. Szelek, sziklák panaszaira, harsonákra. A börtönben nem félt soha anyyira, mint a kórházban. Miért is? Nincs válasz: megpillantja az angyalokat. A magasból szálltak alá, és a széksorok közt nesztelen, szép figurákat szóttak magukból. Vizesés, kékben patakozó angyalok. Piros dereng át az izmokon, szív alakú fejlődik a testek hullámozó vonulása: menyeyi revü, s végül a fölzúgó tapsban már mind fehér: emberi testük van, és táncolnak. Óriás labdájukon a Csendes-óceán kékje, majd sárgán Afrika bukkan fel a tengerből: pörgött a labda, elszállt a nézők feje fölött. – Horkolsz – lökte meg Zsófi. Dettneki. Még ringatóznak a lányok, összehajló és szétrebbenő testekkel rajzolják teli a porondot. – Szőrös álarc – kiált fel Zsófi meglepetten –, álarca van a kisgyerekek... Károly szaporán bólogat, s rázza a fejét. – Majom az, gyerekruhában, két lábon szaladgál... – Gyerek – próbálja bizonygatni igazát a kislány. – Gyerek szőrruhában. – Már hogy volna – nézd csak: majom. Azután

rekedt, meleg suttogás: te vagy majom. Válaszul a refrén: te vagy, te vagy.

Motorbiciklis gorilla vágat körbe, pokol bűze pöfékel. Hátán gyémánt tábla, benne a számjegy. Talán a hármas. A füst lassan száll el. Csapdostak orruk előtt a tenyerükkel.

Két lány, két fiú (mióta keringenek már?!) a terülj-asztalkámon. Majd csak leszállnak onnan, és cikázni kezdenek, akár a jégen. Egyhelyben pergett a kvartett, körbe-körbe. Hirtelen lassult le az eleven körhinta. A hosszú szoknyák láng-lobbanással kétféle repülnek el, pontosan a szolgák kezébe.

Trikóban ide-

genek lettek. Károly csalódottan meregette a szemét. Egy figura végén nevettek: akkor rájuk ismert, ők azok! Mintha nyár után a tél sodorta volna elébe azt, amit csaknem feledett már.

Épp ezért hevesebb a szívdobbanás értük, más voltukért is! Ó, tél-nyár kisasszonyok. Derék-magasságig emelték a fiúk a lányokat: folyton pörögnek, kinyitották meg összecsuhták őket napernyőként. Hajuk a porondot érte, két hátrafeszített fej köröz, a fogsorok szikra-fénye, veszett iramú kerék küllői, valami trillák... Fölsüt a tapsban a gyerekkori nyár. Jó volna nem tudni róla, hogy odakünn nemsokára sötétedik.

Már madarak. Tipegő, tehetetlen galambok a hintán. Elhülyített madarak tornásznak, táncolnak, labdáznak. Zsófi odahajítaná a sapkáját, hogy szétrebbenjenek: megbámulná röptüket a kupolában. Hölgy, talpig rózsaszínben. Kinyújtott karján, láthatatlan folyosón, föl-alá róják útjukat a szárnyasok. A fehér süveges. Körbevágta a porondon. Elvágódik, bömböl, porolja a ruháját. Károly úgy látja, neki intget. A börtönudvaron sétál már vele. A bohóc hosszú ujjával az ő mellét bökdösi. Nincs is géppisztolya. Zsófi az ostort nézi. Csettint a lovaknak, utánozza a vágta zenéjének petárda-csattanásait. Károly feje a mellén lóg. Föl-ijed, a kislány keze után kap. – Ugye, szép?! Alszik tovább. Jóságos, kövér szerzetes totyog be. Mozdulna feléje, de fogva tartja a szék. Atya, kérem – mormogta. Napnyugta vörösében ébred, a medve egy hordóval babrál. Lenne csak, ami az álmok szennyvizéből kiszabadul, ami a hulladékok és romlandók tömegéből tisztán kerül elő. A medve széttárja mellső mancsait.

Tíz perc szünet. Zene zuhog alá. Végre, a kízó ingertől szabadulhat: megkeresi a mellékhelyiséget. Még lehajol, Zsófi a koszban turkál. Összeütik a homlokukat. Dettneki. Most mégse nevetnek. – Majd veszünk másik peracet. Egy áramlás lépcsők szigetére sodorja őket. Vonszolódnak egy nyugodtabb sarok felé. – Itt várj meg. Zsófi álmatagon bólint, talán mégis inna málnaszörpöt. Egy perc se telt el. Vizes kézzel tér vissza Károly, nem látja a kislányt. Hiába szólongatja. De meglökik há-

tulról. Ej! – s hirtelen megfordul nevetve. Kövér hölgy háta, zakók, pulóverek. Ágaskodik, lábujjhegyen lép, forgolódik. Ujjai megvakítva, tehetetlenül merednek szét. – Hol a csudába? – nyög, s löki az embereket. Réseket nyit, csapkod. Ösvényeket pillant meg, melyek mintha a kislány szőkeségét villantanák meg. Megkerüli a peracet. Megkerüli az oszlopot. Nekilődül újra, nem érzi az ütések, kifacsart végtagokkal fúrja át magát a nehéz és forró függönyökön.

Kétszer is találkoztak, nem ismertek egymásra. Zsófi nagyapja térdébe ütötte homlokát, de csak perdült egyet, szaladt tovább. Melege volt. Hánykódott s túrt, hogy néha – jaj, picikém – még meg is simogassák. Vissza akart jutni a nézőtérre, ahol előbb együtt voltak. A zene elhallgatott. Letörölte a könnyeit, s ijedten látta, kiürül az előcsarnok.

A peraces föl-alá szaladgált. Odabenn föl-morajlott a tömeg. A légtornászok!

Már látta a nagyapát. Feje a kövön, vagy valami ruhán. Nézte, s nem lépett közelebb.

A test mellől fölemelkedő rendőr meg a peraces nagy sokára megindult feléje. Mintha a zenére lépkednének, óvatosan, kényesen.

Végre megérintették a vállát. Akkor szégyenlősen elmosolyodott.

KOMOR ZOLTÁN

Tea – gyilkos

Reggel a teámat kortyolva aprócska, néhány centis meztelen női hullára bukkanok a bögre alján. Fehér teste egybeolvad a porcelánnal, csomós teafű darabkák borítják a mellét. Riadtan csapom az asztalra a poharat, és néhány perc döbrent méregetés után tárcsázom a rendőrség számát. Eszembe sem jut ellenőrizni a testet, hogy valóban halott-e a lány, persze ha nem is lenne az, fogalmam sincs, hogyan adhatnék neki akár szájból szájba lélegeztetést, hiszen olyan kicsi. Zavartan ugrálok egyik lábamról a másikra. Hamarosan csöngetnek, két nyomozó érkezik, s már első pillantásra gyanakodva méregetni kezdenek. Betessékelem őket, és az asztalra mutatok, azok pedig unottan, hümmögve vizsgálgatják a pohár alján kiterült csöppnyi testet.

– Ismeri? – kérdezi az idősebbik. Válaszok neki, hogy soha sem láttam még, és megkérdezem, hogy fulladás okozta-e a halálát. A nyomozó elővesz egy fényképezőgépet, csinál néhány képet, majd azt motyogja: – Azt a boncolás hamar kideríti.

A fiatalabb nyomozó körömollót kér, és bezárkózik az aprócska hullával a fürdőszobába. Idegességemben teával kínálok a másik detektívet.

– Ismertem egy jósnőt, aki a pohár alján maradt teafűből jósolt – magyarázza később, az italát kavargatva. – Lehet, hogy nem is hülyeség. Az újságban írtak valamikor egy fickóról, aki a lottószámokat látta meg a teásbögre alján. És tudja mit? Be is jött neki.

– A lottószámoknak én is jobban örültem volna – jegyzem meg, mire a rendőr röhögésben tör ki. Eközben kilép a fürdőszobából a társa, aprócska vérfolt vöröslik az ingén, a kezében a nejlomba csomagolt test és a körömolló, amit – riadtan veszem észre – felém tart. Nem nyúlok utána, mire leteszi az asztalra.

– Megfulladt – mondja, s a másik bólint, majd veszi a kalapját.

Mindez tegnap történt. A konyhaasztalt azóta is sárga szalag veszi körbe, a nyomozó azt mondta, nem szakíthatom át, amíg a nyomozás tart, és a takarítást is hanyagoljam inkább

addig a konyhában. Azóta nem volt erőm teát főzni magamnak. Valahányszor eszembe jut, a bögre alján fekvő aprócska test képe is megjelenik előttem, és elfog a rosszullet.

Leugrok hát inkább a sarki teázóba, és rendek magamnak egy bögre feketét. A különös mód ismerős pincérnő kajla mosollyal az arcán hozza ki.

– A férfiak olyan ritkán teáznak – csivitel, miközben leteszi az asztalra a bögrét. Hirtelen rájövök, honnan olyan veszettül ismerős nekem. Tegnap reggel láttam, a bögrémben fekvő. Hirtelen kifut a vér az arcomból, és a legostobábban reagálok le a helyzetre: felpattanok az asztal mellől, veszem a kabátomat, és kihátrálok a teaházból. Meg sem állok hazáig.

Ott a bejárati ajtót tárva-nyitva találok. Három férfi fogad a konyhában, gőzölgő bögrékkel a kezükben. Ebből kettőt rögtön felismerek: a rendőrök tértek vissza, ám ezúttal egy régi-módi parókás fickót is hoztak magukkal, valami öreg bírót.

– Rossz hírem van – közli az idősebb rendőr. – Úgy tűnik, hogy a lányt megfojtották.

Lehuppanok a székre, szólni akarnék, de még mindig kapkodom a levegőt az előbbi rohanás után. Néhány szófoszlányt azért sikerül a teagőzös levegőbe motyognom: A teaházban... a lány... a sarkon... a lottószám...

Ennek persze semmi értelme.

– Nem engedhetjük meg magunknak, hogy felgyűljenek az ügyek – magyarázza szigorú tekintete alatt a rendőr, és vállon veregeti a bírót, aki épp kiitta a poharából italát. – Most rögtön megejtjük a tárgyalást.

Ez örület. Tiltakozni szeretnék, de persze hiábavaló lenne. Helyette könyörgően nézek az öreg bíróra, aki elmélyülten lögyböli a kezében lévő bögrét. Alighanem az ítéletet készül kiolvasni a pohár alján keringőző tealevelekből. Izgatott csend telepszik a konyhára, minden szem reszkető, szürke kezére szegeződik, ami látszólag sohasem hagyja már abba a körös mozgást.

MOLNÁR JÓZSEF Gershwin

Fázik a Duna-part, s a fák torokfájósan
köszörülnek a jó reggelt,
a folyó megrepedt tükre a
káromkodásokat nyeli el,
a szél unottan ácsorog az utcán,
egy autó keresztül szúrja a zebrát,
a hajóból kihallatszik Gershwin.

Lógotom lábam a hídról,
tévedések vígjátékát rendezik itt,
a halász hiába spekulál,
nem gazdagszik meg a szeméttől, mit kifog,
egy sárga villamos óvatosan dudál,
a koldus cseppenként nyalja az imát,
a hajóból kihallatszik Gershwin.

A hegyeket házfalak tartják,
ma néma a nevetés,
visszhang a nincsen,
varnak az ingre gondot
ügyes bolondok,
s nyakba valónak kolompot árulnak,
a hajóból kihallatszik Gershwin.

Egy oszlopnál kurva-idő áll,
beszélgessünk, mondja a papnak,
egymást gyóntatva tovább állnak;
szóváltások, nem értem a slukkot,
szívnek, beszívnek, hurokkal
fognak rókát,
csukára rúgják a bőrt, mely szakad,
a hajóból kihallatszik Gershwin.

A vadlúd elszédül a tánctól,
nehéz a szerelem,
az oszlopok levegőben lógnak,
sziklába fut minden arany óra,
sok-arc kiabál, hinta-palinta,
ha itt lenne József Attila,
a hajóból kihallatszik Gershwin.

Egy veréb pamutból köt álmot,
a levelek lecsúsznak az ágról,
néha a szó is fehérebb,
ablakból ugrik a kaszkadőr-élet,
mára elég egy merénylet,
olcsó sörtől olcsó az élet,
a hajóból kihallatszik Gershwin.

Néha elég lenne nézmem,
nem szólva meg a tájat,
és felejteni bölcsen,
hogy nincsen szárnyam,
mit átruházhatnék a menekülőkre,
az éhező jót nevetőkre, kik messziről
nézik a süllyedő hajót,
másutt, máshol volna jó!?,
de itt van jó meleg cipő,
és a sokszor üldözött szó itt
visszhangzik a hegyről,
visszhangzik a honról, mely a szívet
a fagyos holdból fonja, mitől lenne
az hideg másképp.
bár ez a föld ajándék,
a hajóból kihallatszik Gershwin.

Gershwin szerelmei - Barabás Kiss Zoltán
és Fehér Adrienn kettőse. (Juhász Melinda felvétele)

DEBRECZENY GYÖRGY

Éjszaka lesz

körbesétálja a botot
a költészethez közel hajol
beléje ivódik a látvány
és a csend
megeszi a cukornádat
a férfi
és éjszaka lesz

elhagyatott tengerparton
elhagyja a verset
vagy a vers hagyja el őt
mire a férfi a cukornádat
megeszi,
tengerpart lesz
és éjszaka lesz

az ember éjszaka kihűl
nem tud a kriptába
leereszkeszteni
de mire a férfi az éjszakát
megeszi
cukornád lesz
és ott lesz a kripta

körbesétálja a költészetet
a bothoz közel hajol
a csendbe beleivódik
a szomjúság
az éjszaka megesszi
a cukornádat
és a férfit

PETŐCZ ANDRÁS

Gyertyát gyújt az Isten

Halottakra gondol,
gyertyát gyújt az Isten.

Távoli, távoli temető.

Amott suhog egy kabát,
valami szoknya libben,

egy autó előtt kis-
gyerek szalad át.

És rosszkedvűen
gyertyát gyújt az Isten.

Miske Emő: Templom és vár

BÍRÓ JÓZSEF

Nemelégia Is

(– Radnóti Miklós emlékére –)

mársemmemtudom *is*
mársemmemértem *is*

– :

márdehogynemértem *is*
márdehogynemtudom *is*

mártudom *is*
értem *is*

– :

márértem *is*
tudom *is*

– :

semminasemmit *is*

Újnyugat, QR-jelenkor
Versfelhő:
„tűnődő kevés szavú alázat”
BOLEMANT LÁSZLÓ

CZEIZEL ENDRE

A szerző Pfaundler- és Kennedy-díjas orvos-genetikus, a Magyar Köztársasági Érdemrend Tisztikeresztjének birtokosa. A Magyar Tehetség gondozó Társaság örökös elnöke.

Berzsenyi Dániel: „semmi előítélet fékje jászolra nem kötött”

Az egyházas-nagyberzsenyi Berzsenyi család ősei állítólag az Árpádok koráig vezethetők vissza. Berzsenyi Lajos, a költő édesapja, ahogy két huga is, a német származású Thulmon-család leszármazottaival kötött házasságot.

Habsburg-elkötelezettségüknek köszönhetően a költő ősei, dunántúli birtokukon, viszonylag nyugalomban éltek és gazdálkodtak. Berzsenyi Dániel édesapja ugyan megszerezte a „hites ügyvédséget”, de azt sohasem gyakorolta, birtokán földesúrként gazdálkodott. Nem túlságosan sikeresen, ezt bizonyítják gyakori zálogkölcsonei. A vadászat jelentette kedvenc szórakozását, és ennek lett csaknem áldozata, mivel egyszer egy haldokló szarvas súlyosan megsebesítette a szarvával. Műveltségét a latin klasszikusok határozták meg, ugyanakkor erősen élt benne a nemesi öntudat és a labanc hazaszeretet.

Berzsenyi Lajos 1770-ben vette nőül Thulmon Rozáliát. Első gyermekük, Rozália 1773-ban született, de hamarosan elvesztették. Elég sokat kellett várni a következő gyermekekre, az 1776. május 7-én született Berzsenyi Dánielre, aki a Vas megyei Hetyén (1884 óta Egyházas-hetyén) látta meg a napvilágot. Szülőfalujánál kezdődött a nyugat és észak felé nyitó rónaság, Kemenesalja, erről írta 1811-ben Kazinczynak: *Kemenes-alját és az egész Bakony-kebelt oly tisztá és csinos magyar nép lakja, melyhez hasonlót hiába keresnek hazánkban.*

Az édesanya egészségi állapota nem volt jó, amit az is alátámaszt, hogy gyermekeit nehezen és *gyengén* hozta a világra, Korán, 41 évesen halt meg agyvérzésben.

Az édesapa, Berzsenyi Lajos szigorú tekintélytartását nem csak jobbágyaira, de családjára,

így feleségére, majd fiára is kiterjesztette. Éppen ezért az apa-fiú viszony semmiképpen sem volt jónak mondható. Feleségét huszonöt évvel élte túl, sokáig élt magányosan és megkeseredve, amit köszvénye súlyosbított húsz éven át, hetvenöt éves korában bekövetkező haláláig.

„Kevésbé szabályszerű diák”

Döbrentei Gábor írta a költő apjának nevelési elvéről: *Erőtlen és beteges lévén a fiú, azt a legtermészetesebb szabad élet és szakadatlan gymnastika által erősíté meg, s hogy a lelki erők' fejlődésének is önkényű menetelt nyisson, csak igen későn s akkor is inkább játszva tanítatá, minél fogva annak egész élete, közel tiz esztendőskoráig nem egyéb volt szabadjára választott testgyakorló játéknál, mellynek mindenféle nemeit néhány falusi játzó pajtással télen nyáron, hóban vízben egyiránt gyakorolta.* Apja állítólag tízéves korában tanította meg az írásra, így csak tizenegy évesen kezdte iskolai tanulmányait, de akkor sem a szokásos rendszerességgel.

Tizennégy évesen, 1790-ben azután Sopronban, az evangélikus líceumba íratják be. Jó értelmi képességének köszönhetően az *oskolai tudományokban rég izadókat* (Döbrentei Gábor) hamarosan utolérte. Az első két grammatista osztály után kezdte el a syntaxista osztályokat, de ennek csak első évét végezte el. A magyarázat: *a kiszabott tanulást unta, csak ahhoz fogott tűzzel, a mihez természete önkényt vonzotta* (Döbrentei Gábor). Tizenhét éves korában, 1793 nyarán, elszökött katonának, amelyet a durva és megalázó bánásmód miatt hamar otthagyt. Ezt követően egy évig otthon maradt, majd a rektor jóindulatának köszönhetően a soproni líceumban a retorika első osztályába

vették vissza a II. syntaxista osztály elvégzése nélkül.

1794-ben meghalt édesanyja, ezért ez év júliusában végleg abbahagyta tanulmányait. A rektor elbocsátó véleménye szerint *kevésbé szabályszerű diák volt, aki nem mutatott jó erkölcsöket*. Később maga vallotta Kazinczynak: *Én egy korúim között legelső magyar tánczos voltam, lovat, embert, asztalt által ugrani nékem játék volt. Sopronyban magam tizenkét németeket megvertem, és azokat a város tavába hánytam és az én első szeretőm az én karjaim között elalélt. Akkortájt tehát nemiségét sem igen zabolázta.*

Tanulmányainak megszakítását követően nem haza, hanem nagybátyjához: Thulmon Jánoséhoz ment Niklára. Apja négy hónap után azonban visszavitte Hetyére. *Az bizonyos, hogy az apa hidegen fogadta fiát. De utóbb még inkább bosszankodhatott, midőn ez ahelyett, hogy mint ő akarta – szorgalmasan gazdálkodott volna, folytonosan irogatott, és olvasott; mérgében az apa összetépte a könyveket és iratokat, többször még a gyertyát is eloltotta, hogy a fia ne olvashasson és írhasson. Mert Berzsényi Lajosnak az volt a véleménye, hogy nemes embernek az írás szűgyen, különösen akkor, ha mint az ő fia birtokából úri módon megélhet.*

Így érthető meg a fiatal Berzsényi Dániel furcsa szokása, amit felfedezője: Kis János (1770–1846) evangélikus lelkész – aki képességeinek és sikeres munkájának köszönhetően a jobbagysorból a püspöki rangig vitte és maga is korának egyik ismert költője volt – írt meg: eszerint a könyveket elolvasásuk után szétszaggatta. *De hiába volt minden, a láng lelkű ifjú azért titokban mégis elővette kedves költőit... s maga is folyton verselgetett* (Noszlopy Tivadar). Mert Berzsényi Dániel ugyan iskoláit nem fejezte be, de azért a falujában megtanult szép magyar nyelv mellett elsajátította a latint és németet, megszerette a klasszikus költőket, és nyomukba lépett.

Sokáig szemérmesen titkolta verseit, költeményeit íróasztalában rejtegette, mígnem 1802-ben az őt meglátogató Kis Jánosnak megmutatta a műveket. Ő azonnal felismerte költeményeinek kivételességét és rajta keresztül, 1808 őszén kerültek el művei Kazinczyhoz. Mégis, csak öt-éves(!) huzavona után, 1813-ban jelentek meg első versei, mindjárt önálló kötetben. A művelt, okos és jó tollú irodalomszervező, Kazinczy Ferenc segítette, de az értékeléskor művészetét Kis János és Dayka Gábor mögé helyezte.

Berzsényi Dániel igazi költői alkotói korszaka a sömjéni termékeny magányra (1799–1804) és az őt mindinkább megkeserítő niklai remeteségére (1804–1817) tehető. Mégis, az 1817. évi goromba Kölcsey-kritikát követő tizenkilenc évben csupán húsz verset írt, ebből is csak kettőt-hármat tekintenek jelentősnek. Ükunokája, George Berzsényi szerint a fiatalabb költőtárs kritikája természetesen bántotta, különösen, hogy ebben Kazinczy Ferenc a cinkostársa volt. Mégis, költői életművét addigra már megalkotta, és a későbbiekben inkább bölcsességének tanulmányokba történő közzétételét érezte fontosnak. Prózai műveinek jelentőségét csak újabban kezdik igazi értékének megfelelően felfogni.

Alkata és életmódja

Döbrentei Gábor szerint: *Termete zömök, köpös volt, dereka testes, melle széles, arca tölt, pofok, szeme láng (egészen keleti faj), szinte sárgás-barna, majd nagyon piros, nyaka kurta*. Mindezekből következően alacsony és túlsúlyos lehetett, vagyis nagy volt az ellentét alkata és poézise között, ami az 1810. évi, márciusi pesti látogatásakor kortársait is meglepte. Berzsényiben sem kellett jó érzést a pestiekkal, így Kölcseyvel történt találkozás, mivel úgy érezte: *Én veletek versenyt nem futhatok...* Ráadásul közeledésüket pesti társaik szerint is elég tapintatlanul utasította el. Amikor Berzsényitől, pesti látogatásának a végén Vitkovics csókkal kívánt elbúcsúzni, ő ez elől kitért, mondván: *Megengedje az úr, pipa van a számban, nem csókolhatom meg.*

Erős pipás volt ugyan, de „víz-issza” vagy „bornemissza”, ahogy Berzsényi kocsisa újságotla Szemere Pálnak: *Sem maga, sem felesége soha bort vagy pálinkát nem iszik*. Amikor később betegségére gyógymódként bort kellett innia, nehezen viselte.

Enni szerethetett, kövérkés teste erre utal, és az akkori zsíros, nehéz magyar konyha nemigen kedvezett egészségének. Ugyanakkor igyekezett vigyázni magára, emiatt többször ellátogatott Balatonfüredre, élvezte a fürdő jótékony hatását. A Kazinczy Ferencnek 1810. szeptember 1-én írt leveléből képet kaphatunk az egészségvédelemről vallott nézeteiről is: *A gazdagoknak többnyire a dús asztal és a heverés a veszedelme. Ezek a természeti erők harmóniáját megbontják. Az*

ő együgyű receptje ezért a diaeta és mozgás, valamint az igen melleg izzasztó fürdő volt.

Személyisége: különöske

Verseiből és életrajzaiból különleges személyisége és lelki alkata jól kirajzolódik. Ő is tudta, hogy *engem némelyek különöskének neveznek; nem tudom, igaz-e?, nem-e? ...soha nem a systémák hagyománya meg nem szédített, sem semmi előítélet fékje jászolra nem kötött (Levele Kazinczy-nak).*

Szabados, iskolai szabályoktól mentes gyermekora után féktelensége (szilajsága) nem tudta elviselni a soproni középiskola körülményeit. Ekkor a fizikai erő (lovaglás, verekedés) és a nemi ösztön kiélése uralta életét.

Később ennek ellentétébe csapott át, és az erkölcsöt mindenek fölé helyezte, az erkölcstelenséget pedig minden rossz gyökerének vélte. Az erkölcstelenséget tartotta a magyarok romlása: az elkorcsosulás fő okának, amelyet három – egymásból továbbfejlesztett – versében (I. Óda. Kesergés, 1796 körül, A magyarokhoz, 1803, A' magyarokhoz, 1808-1810) is megfogalmazott, és amelynek első és utolsó változatából mutatok be részleteket.

*„Romlásra indult hajdan erős Magyar!
Nem látod Árpád vére miként fajult?...
Bátran merül most a' buja Ifjúság
Undok bűnében, 's úszva folárkodik,
Még gyenge a' Szűz, 's már katzéros
S' gerjedező tüzeit kínálja.*

*A Férfi-ó bűn! már ma kereskedik
Szép Párja testével, maga alkuszik
Gazdag Folárral, 's gyenge Társát
Fajtalantul teregetni hagyja.”*

*„Romlásnak indult hajdan erős magyar!
Nem látod, Árpád vére miként fajul?
Nem látod a bosszús egeknek
Ostorait nyomorult hazádon?*

*Most lassú méreg, lassú halál emészt.
Nézd: e kevély tölgy, melyet az éjszaki
Szélvész le nem dönt, benne termő
Férges erős gyökerét megőrlik.*

*S egy gyenge szélről földre terítettik!
Így minden ország támasza, talpköve
A tiszta erkölcs, mely ha megvész:
Róma ledűl, s rabigába görbed.”*

(A folár, folárkodik a fajtalan, fajtalanokodik szavaknak felel meg.)

Introvertált személyiségére a visszahúzó és tartózkodó magatartás volt jellemző, idegenkedett másoktól, amit veleszületett adottságai mellett vidéki izolációja magyarázhatott, és amibe maradi gőg, jogos büszkeség és rátartás is vegyült. Továbbá rá is jellemző volt a géniuszok önzése, mind a családban, és emberi kapcsolataiban egyaránt.

A szerelem szerelmese

A tizenéves kor nemi kihívását Berzsenyi Dániel, szilaj fiúként, kezdetben nem tudta megzabolázni, mivel:

*A szerelem esküvését
A hagyomány teszi:
A szív forró döbögését
A vértől veszi.*

(Nelli, 1802–1804 között)

A korai ölelések után az első igazi szerelemre Perlaky Judit (1783–1822) iránt gyulladt. Apja azonban közbelépett, mivel rangon alulinak tartotta a papkisasszonnyal tervezett házasságot.

A fiatal Berzsényi, szeretett édesanyja korai halála után mindenképpen ki akart törni apja zsarnoki hatása alól (a családi házat *Munkács-ként*, tehát börtönként emlegette), ezért 1799. május 21-én érdekházasságot kötött az akkor tizenöt éves, gazdag másod-unokatestvérével, dukai Takách Zsuzsannával. Feleségének apai nagyanyja: Berzsényi Júlia és a költő apai nagyapja: Berzsényi Mihály testvérek voltak. 1800-ban a feleség hozományaként kapott kemenes-sömjéni birtokára költöztek.

Fiatal feleségét Kis János szépnek látta, legalábbis erről írt *Emlékezéseiben*. A falubeliek is jószívűként emlegették, aki a betegeket ápolta és az árvákat gyámolította. Részt vállalt a gazdálkodásból, férjét betegségében gondosan ápolta. Berzsényi Dániel csak *A jámborság és középszerű* (1809) című versében említette meg feleségét Szabinaként, mint egyszerű, dolgos falusi asszonyt. Mindezek alapján – mai szemmel – bántónak tűnik jellemzése, amit Kazinczynak küldött: *Ami feleségemet illeti, középszerű mindenben. Tizennégy éves korában vettem el, együgyűségben találtam, és abból fel nem szabadítottam, mert e részben egy kevéssé napkeletiesen gondolkoztam, vagy igazában szóloán, ezen kis barbaries familiai nyavolám; testvérei kastélyokban és festett szobákban laknak, de ő énvelem két kis szobában megelégedik. Ha módi ruhák helyett jószágot szerzek, nem zúgolódik, hanem a gyertyavesztegetésért és firkálásért néha nagy panasza van ellenem, de én azt Socratesként csak úgy hallom, mint a kocsizörgést ablakom alatt* (Költői Művei, 519. oldal). (A költő adatai gyakorta pontatlanok, felesége tizenöt éves volt esküvőjükkor...)

Túlérzékeny személyiségének és szélsőséges kedélyének házassága, és önálló gazdálkodásának sikeressége egy ideig jót tett. Úgy érezte, élete rendbe jött, és ezért a harmóniát költeményeiben talán el is túlozta:

*Van kies szőlőm, van arany kalással
Bízható földem: szeretett szabadság
Lakja hajlékom. Kegyes istenimtől
Kérjek-e többet?*

(Osztályrészem, 1799 körül)

Ekkor azt vallotta: *Érzem, öröme születtem (Phyllis, 1797–1799 között)*. Anyósa halála után és a felesége családja részéről ért zaklatások miatt 1804-ben Niklára költöztek. Szomorúan búcsúzott Kemenesaljától, és később sem szerette meg a somogyi vidéket. Ottlétét csak átmeneti száműzetésnek tekintette, noha 1200 hold földön és 40 hold szőlőn gazdálkodott. Nem sikertelenül, ahogyan maga is büszkélkedett vele: *Csakhamar jobb gazda lettem, mint atyám; somogyi jószágomat kiváltván, többet kaptam rétben és szántóföldben ezer holdnál s úgy szintén egy igen szép szőlőt, mely hatszáz legjobb akó bort terem.*

Később azonban hangulata elkomorult, a melankólia uralkodott el rajta. Lelkének e fordulátát versben is megfogalmazta:

*Oh, te voltál eddig biztos társam!
Te intéztél engem józan utaidon,
Ha a földi vígságtól megváltam,
Sátorodba intél csendes alkonyidon.*

(*A Melancholia, 1796-1802 között*)

Levélben Kazinczynak is panaszkodott 1816. február 16-án: *Vesződöm ...széllel, esővel, hideggel; hol a levegőben fellengek, hol a porban izzadok, és igaz helyemet sem itt, sem ott nem találok.* Életkörülményein túl önmagával sem elégedett: *Én poétának sem elég gazdag, sem elég szegény nem vagyok. Gondjaim vannak, magamat megosztani nem tudom. Meggyőzhetetlen hidegség s munkátlanság fog el napról napra ...Százszor felveszem tollamat, s százszor leteszem.*

Az általa *melancholiá*-nak nevezett lelki baja 1817-től kóros méreteket öltött, amiben veleszületett adottságai, testi bajai, a gazdasági gondok, költői hivatásának és birtokosi teendőinek összeegyeztethetlensége, a felesége családjával vívott sikertelen pereskedése, konfliktusa a pesti irodalmárokkal, és Kölcsey kritikája játszhatott szerepet.

Kölcsey Ferenc kritikája a *Tudományos Gyűjtemény* 1917. évi júliusi számában jelent meg, mégpedig Kölcsey kritikai sorozatának harmadik részeként. (Az elsőben Csokonait becsmélte, a másodikban Kis Jánost dicsérte.) Kölcsey kritikája Berzsenyi műveit szakszerűen értékelte, de ezek végső kicsengése ellentmondásos volt. Ő a fiatalabb költőtárs, Berzsenyi Dániel költeményeit részben magasztalta, kvalitását Raffaelhoz hasonlította. Részben kritizálta, mégpedig megalázó stílusban. S ezzel Ber-

zsenyi Dánielt, a niklai remetét oly mértékben megbántotta, hogy a következő tizenkilenc évben költői génusza lényegében „elnémult”. Ettől kezdve verset alig írt, közülük is talán csak kettő (*Gróf Majláth Jánoshoz*, és *A poézis hajdan és most*) igazán jelentős.

Atípusos depressziója ekkor teljes depresszióba torkollott, amely mindennapi életére és költészetére is rányomta bélyegét: *...lelkét örökös komoly gond / Néma bágyadság, megölő hidegség / Gyötri... (Bacchushoz)*. A legfontosabb diagnózis 1820-ban Kazinczynak írt levelében található meg: *Én még élni kezdek újra, de lelkem régen meghalt, s annak helyét egy új, ismeretlen lélek szállta meg, mely sötét és hideg, mint az éj, és nyugodt, mint a sír*. Ennek megfelelően László fia szerint: sokat üldögélt tétlenül merengve, zárkózottá vált, visszavonult a társaságtól. Súlyos étvágytalanságban szenvedett. Élete végén pedig a búskomorság teljes erővel szállta meg a lelkét, s ilyenkor még az is ingerli, ha gyermekeit nevetni látta – írta a felesége.

A költőnek négy gyermeke született, három éves időközökben, mivel felesége a gyermekeit 2–2,5 éves korukig szoptatta. 1809 márciusában azt írta Kazinczynak: *...az én gyermekeim Lydia, Farkas, Antal minden egykorbelieket szembetünöképpen felülmúltak, valamint magunknak, úgy ezeknek is csak víz az italok, orvosságuk a szabad levegő, mindenik két esztendeig, sőt tovább is szopta az anyjai tejet...* A második gyermek, Farkas megyei alispánként részt vett az 1848/49-es szabadságharcban Noszlopy Gáspár kormánybiztos (akit azután kivégeztek) oldalán, ezért börtönbüntetést, illetve hosszabb rendőri megfigyelést szenvedett el. Egyedül az ő feleségétől, rádóczi Gyarmathy Julianna Máriától született gyermekek érték meg a felnőttkort, és lettek utódaik. Jelenleg öt ükunokájuk van, akik, és leszármazottaik szerte a világban találtak otthonra. Berzsényi György 1956-ban az USA-ba távozott, ahol George-ként matematikus lett. Sokat tett családja genealógiai adatainak összegyűjtéséért, és közöttünk szép barátság alakult ki.

A költő harmadik gyermeke volt Antal, aki 1828-ban, huszonkét évesen katonának állt. A szabadságharcban a somogyi népfölkelés egyik szervezőjeként vett részt. Később gazdálkodással foglalkozott. Lovász Teréz lett a felesége, egy korcsmáros árvája. Berzsényi Antal volt az egyetlen férfi a Berzsényi-famíliában, aki nem nemesi származású nőt vett feleségül. Költő

apja ezt nem vette rossz néven, sőt nekik vásárolta a legnagyobb családi házat. Egy gyermekük, Matilda született, aki tizenhét éves korában meghalt.

A költő legkisebb fia, László, aki – Noszlopy Tivadar szerint – leginkább hasonlított apjához. Erre utalt Berzsényi Dániel is gyermeke világra jötté után:

*Mert nékem a cakó ismét fiút hozott,
Ki olly hasonló hozzám mint magam;
Zömök, szelíd barna s gödörkés állú,
Hogy nagy poéta lesz, máris jelenti.
Mert mennél éhesb, annál szózatossb,
'S mihelyt megtellik, néma mint a hal.*
(Barátom, a gonosz cakó, 1809)

Berzsényi László vitte tovább a gazdaságot és élt a családi házban. Tudott latinul, németül, franciául. Feleségül távoli rokonát, Noszlopy Júliát vette, két fiuk született, de mindkettőt csecsemőként veszítették el.

A Berzsényi családban is pusztított a korra jellemző szapora csecsemő- és gyermekhalálozás. Viszont meglepően sok a gyermektelen házaspár, és a gyermekre vállalkozók utódszáma is alacsony, hiszen akkoriban a nők általában kiaknázták természetes termékenységüket, és gyakorta tizenegy gyermekük is született. A Berzsényi családban ezek szerint jól hasznosították koruk alacsony hatékonyságú fogamzásgátlási módszereit. A költő három fia viszont szép kort: 77, 78 és 75 évet élt meg, ami a Berzsényi famíliában nem volt ritkaság. Berzsényi Dániel mindhárom fia szakított a család Habsburg-dinasztia iránti lojalitásával, és aktív résztvevői voltak az 1848/49-es szabadságharcnak.

Berzsényi, *a szerelem szerelmese*, a férfi-nő érzelmi kapcsolatát nemcsak költészeté, de élete egyik fő értékének vélte:

*Mi a földi élet s minden ragyogványa
Nélküled, oh boldog Szerelem érzése?
... te, édes érzés, egek szent magzatja!*
(A Szerelem, 1802–1804 között)

Berzsényi Dániel költői génuszságára is jellemző az úgynevezett gejzír modell. Ősei között költő nem található. Gyermekei: Lydia, Farkas és László verseltek, de ez csak a „családi minta” ragálya lehetett. Ők is felismerhették ezt, mivel Noszlopy Tivadar szerint egy idő után tudato-

san hagytak fel a versírással, és kézírataik többségét megsemmisítették, mondván, *rossz munkával kár lett volna a világ elé lépni, jókkal pedig apjuk nimbuszát megosztani nem szabad*. Ráadásul éppen Berzsenyi Dániel példája igazolja, hogy a költő-génusz a legkedvezőtlenebb körülmények között, a teljes magányban is érvényesülhet.

Testi betegségei: *Formális öreg vagyok*

Negyvenegy éves koráig, 1817-ig komolyabb betegsége nem volt (legfeljebb reumájára panaszkodott), ettől kezdve azonban testi bajai megkeserítették életét. Erre utalt fia, László beszámolója: *Mi volt oka betegségének, biztosan maga sem tudta; heves idegláz s májdugulások okozhatták szenvedéseit. Arca gyulladt volt, az erek feldagadva liktettek fejében; szemei szikrákat lövelltek, s főfájásról panaszkodott... Estefelé, láza növekedvén, elkezdett panaszkodni a sors ellen s mind ama sebeket, melyeket életében kapott, vagy vélt kapni, haraggal s néha könnyekre fakadó fájdalmas érzéssel felszaggatta; éjfél után néha egy-két óráig is beszélt, fantázirozott; reggel felé aludt csak. Nappal nyugodtabb volt, de a legkisebb érintésre felhevült.*

Mindezeket a tüneteket nem könnyű értelmezni, de azért összhangba hozhatók a fennmaradt híradásokkal, miszerint epeköve, epehólyag-gyulladás (ahogy ő írta *epéhídege*, ami a *májdugulást* okozta) és maláriája bizonyosan volt. Az utóbbit az akkor még mocsaras Somogyban kaphatta, és az ismétlődő lázas rohamok egész szervezetét megrendítették. Az akkori kezdetleges orvosi kezelése pedig inkább csak rontottak állapotán, annyira, hogy egy idő után orvosai minden fizikai és szellemi munkától eltiltották. 1819-ben ezért Sopronba költözött (fiai ott jártak iskolába), és itt a költő szinte szanatóriumi ellátásban részesült. Ez alatt Niklán a gazdaságot neje és rokona: Korenika Sándor vezette. 1820-tól kezdve gyakorta panaszkodott a fejfájásra és a fülében hangzó *halál-harangra* is, amelyet magas vérnyomása, illetve az ezzel kapcsolatos agyi keringési zavara okozhatott.

A fő gondot azonban lelki állapotának kedvezőtlen alakulása okozta, amely bizonyosan hozzájárult testi egészségének további megromlásához. Mindezek együttesen túlságosan korai megrokkánáshoz vezettek, ezért írhatta 40

évesen: *Én már most formális öreg vagyok, oly öreg, hogy alig becsülhetek egyebet, mint a nyugodalmat.*

Halála: *Lelkem régen meghalt*

A végkifejletre 1836 februárjában került sor. Február 16-án lett rosszul, láza mellkasi fájdalommal és gyomorgörcsökkel társult. Orvos csak február 19-én látta, aki súlyos tüdőgyulladást állapított meg. Ezt tetézte szélütése, amely a lábain kezdődött, és lépcsőként a test fellebb részeire szétterjedt, amelyet a túlsúlyos és erős dohányos költő magasvérnyomás-betegsége okozhatott. Nyolc nap után súlyos szenvedések közepette, 1836. február 24-én teste is meghalt. Farkas fia szerint *a közelgő elmúlástól mit sem tartva, velünk és orvosaival az utolsó percig férfiúi szilárdsággal, nyugalmas lélekkel beszélgetvén.*

Egyszerű falusi szertartás keretében Niklán temették el. Kölcsey csak később, Pesten, akadémiái emlékbeszédében mondhatta el: *sírod felett zeng az engesztelő szózat!*

A hatvan évét élt Berzsenyi Dániel, a klasszikus ódaköltészet legnagyobb magyar mestere, noha komolyabb iskolai előképzés nélkül, zarnoki apja akarata ellenére engedett teret veleszületett költői adottságainak, amit ugyan szorgos önképzéssel próbált mívéssé tenni, de azért verseit sokáig szemérmesen rejtegette íróasztalában. Költeményei kora szűk versolvasói közönségében elismerést, sőt néhányakban, így gróf Széchenyi Istvánban lelkesedést keltettek. Később művei a tankönyvek muzeális darabjaivá merevültek, mígnem a XX. században a magyar szépirodalom olyan nagyságai, mint Babits Mihály, Szerb Antal, Füst Milán, Radnóti Miklós, Illyés Gyula és Németh László tárták fel költészetének korszakalkotó jelentőségét.

Miske Emő: Menedék

NOVÁK VALENTIN

Profán Berzsenyi

[töredék]

Pestre menvén felvonom az vitorlám.
Ultra táborban tüzemet gerjesztem!
Másodosztály vár csapatomra ősztól...
[Elvisz a zsandár...]

Már megint egy méretes, unt zakóval
gazdagodtunk. Mert Kemenes fölött ma
átemelték kétszer a bőrgolyóbist.
[Útnek a fogdán...]

Végre is, hogy megmenekedtem innen,
sült cipőformára dagadt a képem...
MÁV-vagon, sör, két mulatótárs jött még.
[Markecolók ők...]

[...]

Majd elestvéledtem a resti füstben.
Rezgetem parkinsoni kínjaim most.
Nincs velem lélek-tremolóm – a pálesz.
[Ég vala bensőm.]

Kocsma lét nem kell! Leköpöm zakómat.
Rossz Camoenát messze hesegtetem hát.
Agg diófát spriccelek és gatyám is...
[Nézek az égre...]

Megy magától lábam az éji órán...
Forduló mérgét nemesen kiálltam.
Vad kutya zúg béközepes dalomra
[Most nem idézem!]

[...]

Költ az isten szapphói sort magától.
Essem a körgang kilazult kövén feszt
hasra, hisz nézd, izzada orcám félsztől –
elver az asszony...

[...]

FENYVES MARCELL

(Csak foci és könyv)

kölyökként kezdtek el nevelni
az új törő ki lenne más
jutott siker mi volt szemernyi
csak lábtörés jött és blamázs

de voltam mégis oly csapatban
mely győzött mindig ellenén
kapumban álltam olvasgattam
a labda ritkán jött felém

a könyvet most sem átkozom de
kikérdem régi mesterem
csupán a játék változott meg
vagy ókularé kell nekem

MOLNÁR JÓZSEF

Visszhang

(Jorge Luis Borges: *Labirintus című versére*)

„Bent rekedtél. Nem lesz ajtó soha.”
A bikaarcú néma küzdelemben
te vagy a harc, s te alkotsz csillag-rendet,
te vagy a gúny, s az iránytű-moha.
Nem zöldell benned tűz, te mostoha.
A süllyedő ég értelmedtől elzár;
belső hegyeidben se lift, se vājár,
te vagy a kegy, s az isten ostora.
Már századok óta bolyong a lélek,
réseket keresve, bomlott falat,
egy titkos hajszáltrepedést – utat;
az örök körforgás ne érjed véget!
Reményfonálért sikoltasz a ködben,
kéretlen visszhangod régen kiölted.

HORVÁTH GÁBOR

MIKLÓS

lesz

lesz-e még friss hajtása a fikuszomnak
lesz-e ki mécseset gyújt anyám hamvainál
lesz-e ki olvassa néhány írásomat
és ahogy én szeretném úgy emlékszik rám
lesz-e még ki megpendíti gitáromat
s a hangokkal együtt eszébe villanok

valamikor én kerestem a hangokat
furcsa félhangokból verbuvált dallamot
fújtam boldogan másnap elfelejtettem
miért gondolom hogy az a dallam másnak
fontos vagy szép netalán érdekes lehet
hány dallam megy sülyesztőbe halkán hány hang

nem találja párját amiért született
ne sajnáld azt ami a tiéd volt hajdan
másnak az nem kell hidd el másé nem lehet
csak dúdoldj akkor is ha lakásod barlang
és nincs esély rá hogy valaki felfedez
a kérdés marad meg örökké lesz-e lesz

HEKL KRISZTINA

Fészlift

végű ollót, cernát, ragasztót,
és szaggatott vonalaim mentén
vágd körbe az arcomat,
feszítsd keretre,
hogy szépen kisimuljon,
rajzolj a bőrömrre mosolygó száját,
köss rá madzagot
és papírgalambokat,
alkonyatkor vigyél a hegyre,
eressz szélnek,
és húzd meg jól a kötelet, hogy
pontosan fölfelé,
az égbe szálljak,
és mozdulatlan csodáljam
a párában visszatetsző
tükörsima képemet.

FENVVES MARCELL

(A kétszázharmincegyesen)

a kétszázharmincegyesen
utazhatok mert van jegyem
megejt a halk biciklipály'
rég itt lakott babits mihály

a kétszázharmincegyesen
ma is megy minden rendesen
az ifjak ülnek áll a vén
okát miért is kérdeném

a kétszázharmincegyesen
van állandó ülőhelyem
ki távozóban csak jelez
hanem kísértetjázat ez

SCHWALM ZOLTÁN

barbárok karácsonya

vazallus a munkatárs
 szerető a könyvelő
 feleség az ügyvivő
 anyós a portás
 sittes a bizalmi
 csitri a gyakornok
 jogász a sugó
 barát az uzorás

nem ismernek irgalmat
 nem ismernek szerelmet
 nem nevelnek gyermeket
 nem olvasnak verseket
 nem keresnek szavakat
 nincs bennük igény
 csak barbár indulat –
 önhitt felsőbbrendű ösztönlény
 mind

s nem fizetnek határidőre (se)
 „körbe” tartoznak
 s megvezetnek
 szerződésben tönkretesznek
 mert sunyik –
 szerintük csak egy senkiházi pária
 a munkavállaló
 az alvállalkozó
 az aljanép

ők korunk barbárai
 akik nagy lovakon ülnek
 ám ha eljön a karácsony
 messze menekülnek
 mert a szenteste még mindig nem az övék
 hiába az mamutfenyő
 (harmónia helyett) marad az ürülék
 az esti vacsorára

ilyenkor nincsen irgalom
 nincs szerelem
 nincs gyerekzsivaj
 és nincsen misztérium sem
 csak üresen kongó maradékmondatok
 levedlett kígyóbőrbe bújtatott suta mozdulatok
 jelzik:
 a lélek nem megvezethető!

www.tamaso.hu
 Kis példányszámú könyvek és
 újságok gyártásának specialistája

HORVÁTH GÁBOR MIKLÓS kés

miért ne lehetne visszamenni hozzá
kérdzte magától titokban a férfi
ám nem sokkal később kotorászni kezdett
a ropogásra vasalt ingei között
nem mindegy hogy milyen állapotban látják
egymást annyi elpocsékolt idő után

szeme a nadrágjára ügyetlenkedett
étel feltján átsiklott nagyvonalúan
régi kedvenc körömollójával bajsza
és bozontos szemöldöke ellen támadt
úgy sandított egyre gyérülő hajára
mintha ma szembesítették volna ezzel

először őszülő halántéka már nem
okozott számára túl nagy meglepetést
legtrendibb nyakkendője és új zakója
szekrényben maradt mert túlzásnak érezte
hétköznapi ünnepi díszbe vágni magát
haját tarkóján gumival fogta össze

hogy ne kaphasson bele kedvére a szél
a megérkezés így is kívánni valót
hagyott maga után az ajtóból akart
visszafutni jól megszokott magányába
a halk csengetésre gyorsan kinyílt a zár
mintha nem teltek volna el súlyos évek

az első izgalmas szeretkezés óta
amitől tartott de várta is megtörtént
csókolózni kezdtek az előszobában
folyamatosan hullott le róluk minden
felesleges holmi a franciaágyig
egy idegen anyag volt a párna alatt

az előre megfontolt szándékkal kivett
szakácskés a konyhaszekrény fiókjából
amivel a megfelelő pillanatban
egészen a szívéig lehet hatolni
annak akiről valaki azt gondolja
megérdemli a halált mert már nem szeret

AGÓCS SÁNDOR Elvetélt ünnep

akkor ott
olyanná lettünk hirtelen
mint pezsgő és tükörtojás
egy elvetélt ünnepen –

lehetne inkább valami más

de emlékszel-e még
minden egyes mozdulatra
ott állva a csendben sután
vagy mikor az édes tanító néni
mindjárt az órák után
ötről a hatra
elmagyarázta
miről is híres az orángután

és hogy miért fontos az
nekem

én a töredékét se ismerem
és most már nem is merem
mert itt téblábol
a képzeletem körülöttünk
és erre csak azt mondtad
AZ ÉLET A HALÁLOS KÓR
NEM A VEREM
jó volna végre megértenem –

akkor ott
olyanná lettünk hirtelen
mint pezsgő és tükörtojás
egy elvetélt ünnepen

TÉPŐ DONÁT

Gaga

A Gardolé a legújabb örület. Néhány elvetemült karaktergyilkos találta ki az egészet – talán a hideg téli napok unalmát elűzendő –, és nagyon úgy fest, hogy az emberek odavannak érte. A világ nagyobb városaiban már mindenestre elkezdték megnyitni a hasonló helyeket, úgyhogy robog az üzlet.

A szalon tolóajtaja elzummög a szemem előtt, aztán belépek.

Kopárkék kanapék fogadnak egy előtérben, meg egy dögös kiszolgálólány, akinek arcára ráolvad a bujaság. Olyan „Rohadjon meg” típus: már-már idegesítően hibátlan arc, kiváló formai adottságok, beépített pasimágnés – egész életében tündökölt a szépségével, és úgy tesz, mintha ezt nehezen kezelné, de közben élvezi. Nem hiszek istenben, de ezt biztosan valami felsőbbrendű hatalom teremtette.

Időnként tele van velük a város.

Halk nu-jazz lüktet a falakból, valamelyik régi Kruder & Dorfmeister, amit fiatalkoromban szerettem, de már nem emlékszem a címére. Ez megadja a lökést, és határozottan jobb kedvem lesz, pedig tisztában vagyok vele, hogy a zene jórészt csak arra jó, hogy elhitesse veled: az élet kevésbé rossz. De ez is csak egy újabb, önmagad által létrehozott illúzió, az alapvető védekező mechanizmusod része.

A kiszolgáló hölgy máris édesded hangon tájékoztat az aznapi akciókról, és az újdonságokról. A héten például le van árazva a George Bush ösztinteség hullám, meg jött egy doboz, jó minőségű Steven Tyler kokain-flash, amiből már csak néhány darab maradt. Az eladási listát még mindig Lady Gaga orgazmusa vezeti, de a csaj szerint nem olyan nagy szám.

A Gardolé lényege, hogy különböző árfekvésekben hozzájuthatunk ismert emberek érzelmeihez.

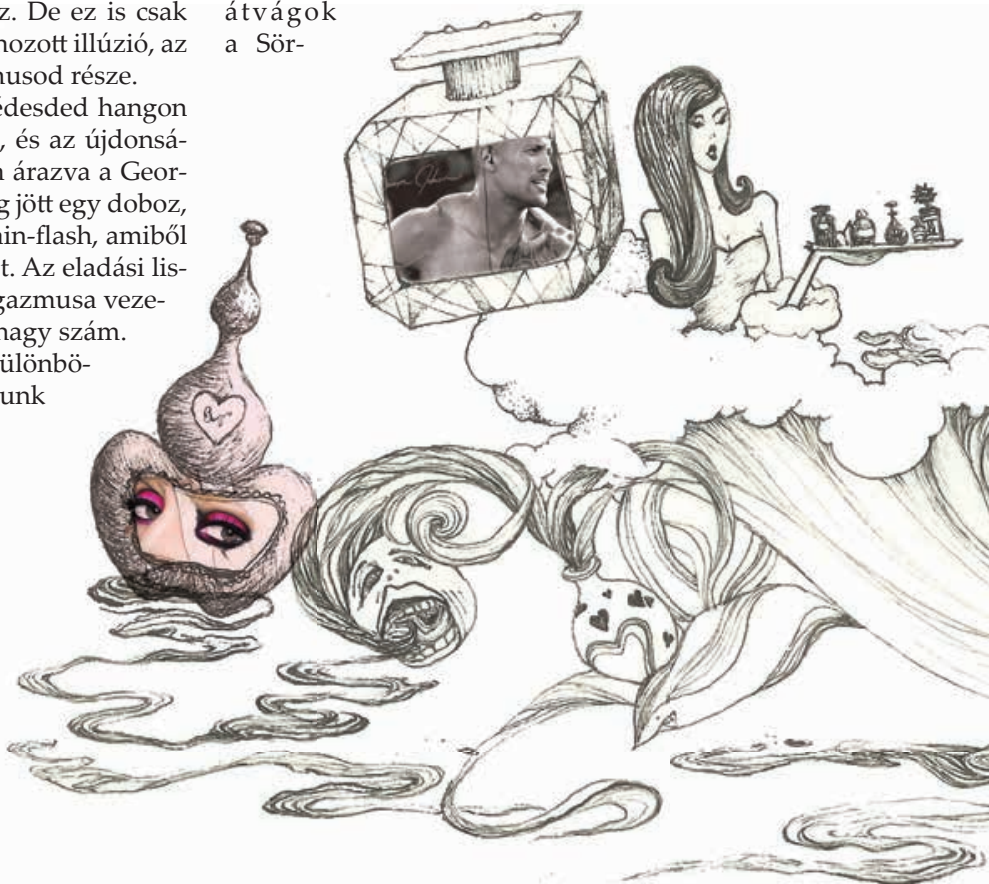
A mikrobiológiai eljárásokkal lecsapolt impulzusokat kapszulákban árulják, mint a drogot. A kevésbé tehetősek olyan alapérzelmeket vehetnek, amelyeket átlagemberekből vontak ki – általános depresszió, külvárosi közöny, idült alkoholizmus, kérges elszántság vagy hazugság okozta szégyen –, de ez persze nem olyan nagy szám, és a boldogság kapszuláik sem olyan tartósak. Annál inkább a sportolók, politikusok, színészek érzelmei.

Egy-egy ismert híresség fájdalma megfizethetetlen.

Nézem a listát és egyszerűen képtelen vagyok választani. Egy egész sor híres szakács íz-élményei. Tudósok megválaszolatlan kérdései. Elitostagok adrenalin löketei bevetés előtt. Egy rakás író agymenése.

Na, mindegy, végül egy Aya Ueto ébredés pillanatait meg egy dupla adag Dwayne Johnson edzés előtti bedurránás-érzést veszek, melyeket a kiszolgáló hölgy máris csomagol, ajándékként pedig hozzápasszint egy interaktív Cd-t a jelenlegi termékválasztékról. Zene: Karel Svoboda

Az utcára
visszatérve
átvágok
a Sör-

templom felé, de amikor megérkezem, látom, hogy itt is már az ajtón lógnak ki a vendégek, szóval esélyem sincs bejutni. Ekkor az odakint tömörülők között hirtelen megpillantom Krijstent, egykori életem egy itt maradt darabkáját.

Úgy tűnik ő is észrevett, mert megindul felém fakó léptekkel, arcán pedig örömmel felöntött csodálkozás tükröződik. Kurjongatva ugrik a nyakamba, aztán máris faggatni kezd. Nem emlékszem, hogy bármikor is ennyire ragaszkodó lett volna, de azért jól esik az érdeklődése, nem beszélve arról, hogy be akarok jutni a Sörtemplomba.

Megpróbálok szépeket mondani neki, s közben végig az jár a fejemben, hogy mennyire aljas az udvarlásom. Mert azt hiszem, minden udvarlás csupán hallgatólagos megegyezésen alapuló kölcsönös manipuláció, a hivatalos út kötelező betartása. Egy kis társadalmi körítés ahhoz, ami egyébként ösztönös. Itt van ez az ötvenes egyedülálló nő, aki már nem kell senkinek – és én ezt most kihasználom.

Krijsten láthatóan ki van éhezve, úgyhogy nincs is olyan nehéz dolgom. Kezdem elfelejteni, hogy ki vagyok, és csak a pillanatra koncentrálok. Mert hát cselekvés közben nem gondolhatunk folyton a következményekre vagy másokra, egyszerűen csak a pillanatra figyelünk, nem arra, hogy utána majd mi jön.

Akkor sem gondolkodom sokat, amikor Krijsten előkap egy üvegcsét. Több se kell, és máris a csatornapart sötét-

jében állunk, orrunkkal mohón szívva fel az üvegből párolgó esszenciát. Egymásnak adogatjuk a szelencét, és a harmadik körnél érzem, hogy megjön az első. Mielőtt tudatunk végleg összeomlana, érzékelik a komolykodós elmélkedés is, az agybizsergés jótékony mellékhatása. Krijsten épp rágyújt egy Styvesant-ra, amikor bekattan neki:

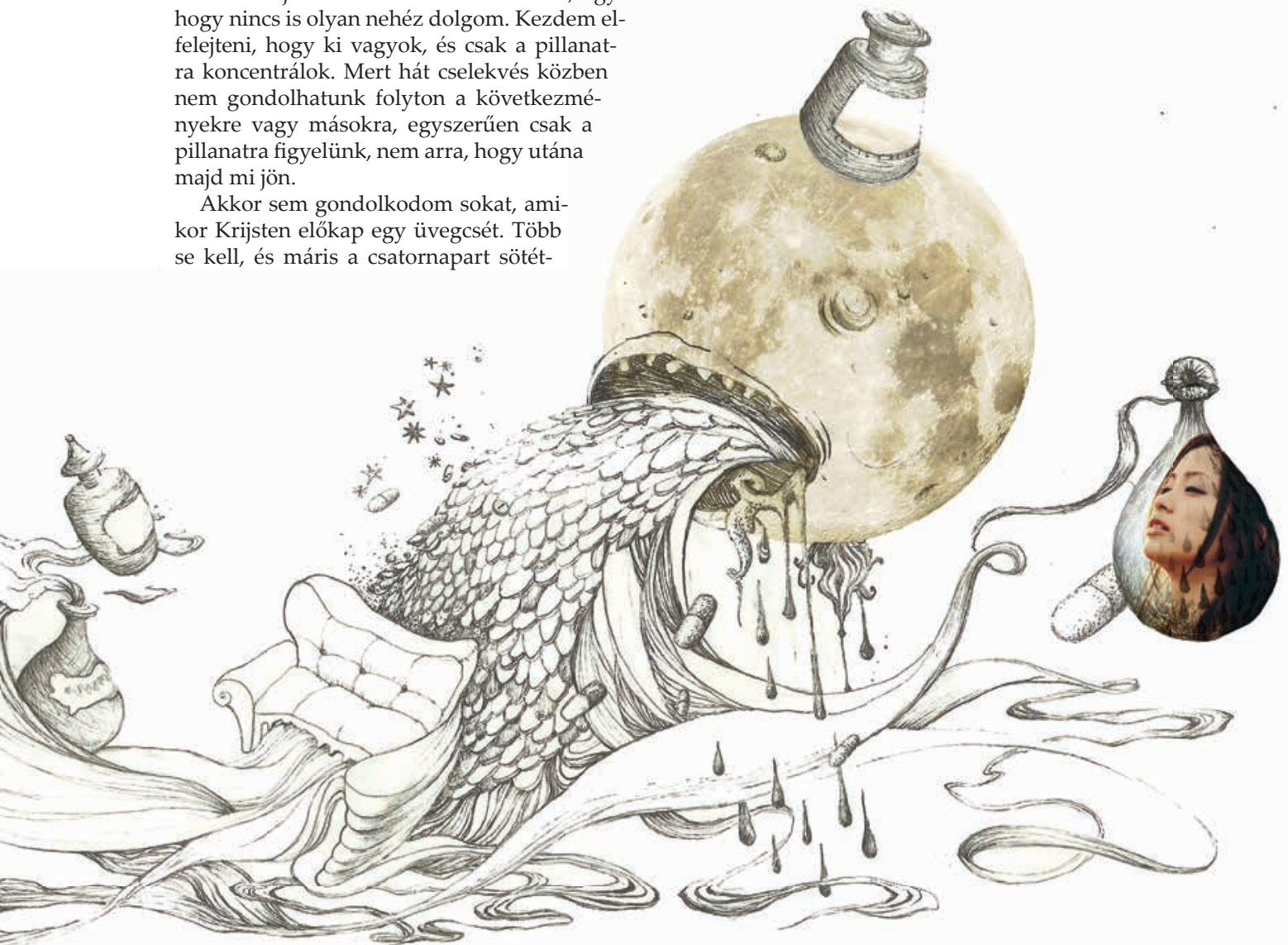
– Felgyorsult a világ – süvöltött. Sűrű és átláthatatlan, ami képződik rajta az idővel. Nem látsz ki alóla. A rétegek mögött saját külön kis világot kel létrehoznod, hogy tovább bírd.

– Ja, valami olyasmi – mondom, és én is rágyújtok.

Arra eszmélek, hogy az autómegosztós applikációját élteti, melynek köszönhetően újra színes az élete.

A bamba hold pikkelyes elmúlást öklendezik a sápadt holdfénynél. Én visszaindulok a Gardoléba.

Lady Gagát még ma éjjel kipróbálok...

DEÉR GYÖRGY

Őrütségek

Nr. 1.

– ... már rég nem találok a helyem
sem másokét
s reménytelen vágyakozás arra várni
hogy végül is mások találjanak rá
a – csak rám méretezett
s kizárólagosan csak általam elfoglalható fix polcra
hogy magától értetődő természetességgel
felkínálják azt nekem
– miközben
őrült rohanásban keresik
az önmaguk számára sem fellelhető
legalább porszemnyi saját zugot
ebben a rosszul összetákolt
és össze-visszára elszabott
otthonos világban...

Nr. 2.

– ...végre észre kell vened:
kimerítetted az összes létező
lehetőségforrásaidat
csak hogy rájöhess
hogy
egyrészt: nincsenek is semmiféle források...
másrészt: nincsenek lehetőségek se
harmadrészt: nem is léteztek soha
csak megtévesztő dezinformációk...
– és itt akár el is sülyedhet a hajó
az összes egybegyűlt reményeiddel együtt
bár itt még víz sincs sehol
csak valami végtelen hajótalanság dübörög
némán és hangtalan...

Fotó: BOLEMANT LÁSZLÓ

BAK RITA

A valóság
partján

Tehetetlen ringok a semmiben.
Gyanútlan alszom
a valóság partján.
Aztán jelre
alattomos,
hűtlen árnyak döfnek.
Lüktetve morajlik
az univerzum törvénye.
A nagy Bumm után mezítláb
melegszen
millió évig.

A Nap langyos.
Suta törvény
ír elő szabályt.

Uram,
hűtlen, hideg patások
törtek át a pusztán.

És mégis:
Ülök a percek
zajában.
Isten énekel.

BARABÁS SZILVIA V alakban

Mikor váratlanul becsengettem hozzád, én nyitottam ajtót.
Stafétabot volt kezemben és a holnapi sportrovatból kivágott cikk a biztos befutóval.
Lóugrásban közeledtem a célhoz, nehéz lépést tartani a korrallal, mert a gravitációs törvényszolga folyton felülírja a sakkjáték szabályait.
Néha félek, eltévedek, és este nem fekhetek melléd, hogy újra betakarj illatoddal.
Véremben vasatomok, az északi pólushoz húznak, de vándormadarak lehullott tollait szedegetve a holdvilágnál, megtalálom a hazavezető utat.
Imáimra csak emberek felelnek, akik mindig elvétik a végszót.
Szerencse, hogy ez még csak az olvasópróba.
A díszelőadást a hetedik napon tartjuk, akkor lesz szabadnapos a Mindenható.

Fotó: BOLEMANT LÁSZLÓ

CSONTOS MÁRTA Erősödik a szél

homályosabb a házak körvonala,
a porszemek nem térnek vissza az origóba,
tenyerem lenyomata ott marad az
ablakpárkány nyirkos falécén,
kapumból nem nyílnak sugárutak.
Tükröt tart elém a Hold, s látom
én vagyok benne Quasimodo arca.

Már az almák sem kapaszkodnak
az ágakon, nincs aki visszahelyezze őket
a fénybe, az égre feljött a napfogyatkozás.

Én is csak nekidőlök a kőkerítésnek, mert
tudom, szél ellen nem lehet, nincs más
választásom, nincs lehetőségem újjászületésre.
Már csak árnyékom mérete valós, meggyengült
önmagam reménytelenül próbál begyökeresedni a térbe.
Isten csak a súlytalanság állapotában
emelhet magához mennybéli vendégseregébe.

ÓSZI RÓBERT

Kankl néni örömhegedűse

Kankl Árpádné, született Vedres Ilona hamar megözvegyült. Idős férfihez ment hozzá, tartalmas jövőképpel. Majd' ötven év választotta el a vőlegényt és az arát. Mégis szerelem volt ez, lángoló, zokogó.

A fiatal nő a gyászév letelte után sem kezdett újabb románcba, folyamatosan elhajtotta maga mellől a legyeskedő, szerelemittas, hódítani vágyó férfiakat.

Modern kort élünk, életközössége, barátai, családja számára furcsának és érthetetlennek tűnt ez az ambíció, de egy idő után, amikor az udvarlók szép lassan lemorzsolódtak, Ilona pedig fiatalasszonyból idős nénivé változott, ez már senkit sem érdekelt. Az öregkor elérével, bekövetkeztével az ember életében érkezik valami bájos derű, karcsú, jóhiszemű beletörődés, elfogadás, amin senki sem botránkozik meg, sőt igyekszik pártfogolni.

Kankl néni vígan elvult magában. Egy ideig még tartotta a kapcsolatot a rokonsággal, elutazott hozzájuk, náluk töltötte a nyarakat, de úgy is volt, hogy a család jött el őhozzá. Születésnapkor, húsvétkor. Férje régebbi barátai, munkatársai az elhunyt emléknapján, elhalálózása évfordulóján látogatták meg. Aztán a látogatók ritkultak, maradtak a levelezőlapok, a pár szóban letudott levélkék, a rövidke telefonbeszélgetések. Elkoptak, megfakultak, elfáradtak ezek a kapcsolatok.

Egy volt csak, ami nem, amely mellett mindvégig kitarzott. Furcsa, megmagyarázhatatlan viszony volt ez a néni és az ismeretlen férfi között, aki évente egyszer, mindig ugyanazon a napon kereste fel az idős asszonyt. Mindig ugyanakkor, ugyanúgy érkezett, szenteste napján, a kora délutáni órákban.

Kopottas kis figura volt. Alacsony, formátlan, akár egy suszterszék, vékony, mint a léggömb eresztéke, gyenge fizikumú, madárcsontozatú, csupa zihálás, fulladás, csupa elesettség. Nyugdíjas éveit taposta. A ruházata ezeréves télikabátból, divatjamúlt zakóból és öltönytadrágból, szerelempiros ingből állt, amelyen jókora pecsétfolt éktelenkedett. Elnyűtt cipője szegé-

lyén a sok javítás miatt ott virított a suszterszegecs. A jobb lábára még bicegett is.

Igazán groteszk, külvárosias látványt nyújtott, mintha a szegénysoron élők egyike lenne. Tán az is volt. Jellemében, lelkületében, kifejezési eszközeiben mégis különbözött tőlük. A hangja dallamosan csengett, beszéde kifinomult volt és választékos. Még valamiben különbözött ez az ember sanyarú sorsú sorstársainak tömegétől. Attól, amit a hóna alatt viselt. Egy karcsú, hengeres testtől, egy kopottas bőrtoktól, amiben egy versenyhegedű rejtőzött.

A hegedűs nem sokkal azután, hogy belépett a lakásba, játékba kezdett. Évről évre, szinte mindig ugyanakkor. Zengett a zsongító dallam, beterítve a gang méla szürkességét, a hideg keramit közt megbújó fásultságot, a motozó kiúttalanságot. A közönyt.

Égi lárma volt ez, ami megzavarta a kezdődő estebédet, a karácsonyfa díszítését, a hal legyilkolását.

A televíziók elhalkultak. A rádiók némává lettek. Minden nesz, surranás, suttogás erőre kapott, együtt zengett, sikoltott, rikoltott a mézédés dallammal, többen kitértek a folyosókra. Egy lakó volt csak, Grósz Gyula bácsi, akit semmivel sem lehetett kikölkenteni napi rítusaiból. Öregségére ugyanis elvesztette a hallását...

Így ment ez évekig. Hosszú-hosszú évekig. A házbéli gyermekek közben felcseperedtek, kijárták iskoláikat, de a szenteste eljövetelekor a hegedűs jött rendületlen. Jött és zenélt. Aztán egyszer hiába jött, nem találta otthon a nénit. Az intenzív osztályon ápolták szegényt. Takarításkor elcsúszott a vizes kövezeten, és olyan szerencsétlenül esett, hogy medencecsontja megrepedt, a lába eltörött, a fejét is bevverte.

A hegedűs elveszette a téblábol az üres lakás előtt. Végül Horváthék, a harmadik emelet négyből, szánták meg, és mesélték el neki részletesebben, mi történt. A hegedűs köszönés nélkül elsietett. Elsőnek betért egy italboltba, lélekerősítőnek bevágott két felest, elszívott fél tucat cigarettát, majd elindult a kórház irányába. Odaérve felcaplatott a baleseti osztályra,

erőtéljes, hangzatos köszöntések mellett benyitott a kórterembe, Ilonka néni ágyához lépett, elővette a hangszerét, és lágy, andalító játéka kezdett.

Kankl néni még mindig nem volt eszméleténél. A szobát többen is lakták, mind nők, fiatalok, idősek, akik áhítattal hallgatták a virtuóz játékát. Aki egyszerre csak elköszönt, s rosszkedvűen hazabotorkált.

Esteledett. Időközben a házra, a kórházra jótékony homály borult. Minden elcsendesedett, a forgalom leállt, a köztéri lámpák bensőséges fényvel világították be a sötétlő utcákat. Mint egy varázsütésre, szállingózni kezdett a hó. Előbb gyenge pelyhekben, alig érintve a talajt, idővel egyre magabiztosabban, zártabban, egysebésebben hullott alá az égi áldás, hófehérbe öltöztetve a várost, a házakat, a köztéri szobrokra Isten fehér glóriáját rajzolva.

Ekkor tért magához Kankl néni. Szisszenő fájások közt a vele átellenben lévő ágy kedves, mosolygós arcú lakójára vetette tekintetét. Megszólította. Halkan, erőtlenül.

– Mondja, kedves, mi ez?

– Micsoda, drága néni? – kérdezett vissza a szemközt fekvő fiatal lány.

– Ez a dallam, ami itt kering a szobában. Zümmög, zizeg, keresi a helyét.

– Én nem hallok semmit... hacsak ez nem annak a férfinak a műve, aki itt járt. De elment.

– Látja, a dal, amit játszott, itt maradt. Velem maradt. Sosem hagyja el.

– Kicsoda nem hagyja el?

– Hát ő. Az örömhagedűs. Ő sosem. Sem itt, sem máshol. Ezt úgysem értheti, talán nem is fontos, hogy értsék, hogy megértsenek...

Feljebb ült az ágyán, aprót sóhajtva maga elé emelte kezét, a mozdulat közben unottan legyintett egy keveset, és oldalra fordítva fejét, újfent kibámult az ablakon. A fehér, egyre csak terjedő, fodrozódó tejszín lepel addigra már szinte teljesen ellepte, beterítette a kórház belső udvarát. Tiszta volt, ártatlanul tiszta, finom és lebegő.

SZARKA TAMÁS

Karácsonyi kabát (*dal*)

Páncélt nevelek, ha évem szántom,
S fárad a szavamon, a szavamon a szám,
Így hát sebesül egy apró álom,
Kínom szülte csodám.

Égben születik a szerződésem,
És ha a zavarodott földre leszáll,
Épphogy elbírom a súlyát-búját,
Lesz-e vége már?

De ha olykor, olykor
Karácsonykor
Úgy kihűl ez a világ
Én mégsem fázom,
Könnyben ázom,
A szeretet a kabát.

Annyi kiabálja sértődötten
Az arcomba csak a maga igazát,
Nyugtót, keserút, hát vérért vettem,
Így boltol a világ.

Inkább sebeket el nem cserélek,
Se a kényelemre a szép rohanást,
Drágán szeretik a jót a vének,
Így tombol a világ.

De ha olykor, olykor
Karácsonykor
Úgy kihűl ez a világ
Én mégsem fázom,
Könnyben ázom,
A szeretet a kabát.

FILIP TAMÁS

Vissza az égbe

Üres tenyérből etettelek ma is,
s te inkább mindig jóllaksz,
csak hogy meg ne bánts.

A lelassult tükör még őrzi egy
darabig, amilyen ma voltam,
aztán a képem eltűnik onnan is.

Mielőtt elaludnék, azon rágódom,
vajon milyen a könny, amely
a harmadik szemből folyik?

Valami titkos elv úgy intézi, hogy
fölfelé indul, vissza az égbe.
És nincs benne só, tiszta, édes.

BÍRÓ JÓZSEF VIZUÁLIS KÖLTEMÉNYE

BARABÁS SZILVIA

Hajnal előtt

Szalagpanelek hús homloka gigantikus gát,
arctalan sikolyok repesztik vasbeton falát.
Kinek hűtlen anyja fiát élni sose látta,
lázgörcsforró éjszakáin szidalmába zárta,
nem nyafog, ruhája mélyülő sebeit fedi,
még fél a tűtől, de kristálykönnyeit lenyeli,
inkább belefulladás, nem lázad, egyre csak túri,
jövőtlen akaratát álomfüre cseréli,
hogy estére pár erőltetett szippantás után,
elhasalhasson rücskös padló betonbársonyán,
betakarja köd, mit zavart elméje ráterít,
melengeti angyalteste megkékvült ereit.
Hiszi, gyötrő baját nyitott fülekkel kérdezik,
tűzre vetik fában vacogó ígéreteit,
lebontják múltjának tüdőt szorító fásliját.
Torkán akadt dalát nyögi, s a fülekbe kiált:
Átkozott volna meg féltő szavaival jobban,
de megtagadta szívét a gyenge pofonokban.

LÁRAI ÉSZTER

A költő és a halál

Hideg téli éjszaka
fagyasztja belém a szót,
többé már nem írom le
a kiolvadót.

Néha sajnálom magam,
mert még én is meghalok,
felszáradó könnyeim
alatt lapítok.

Bár azt mondják, a halál
az élet szerves része,
beletörődni nem tudok,
hogyan vége, vége.

Hisz adtak az istenek
hírnevet balszam gyanánt,
kenegessem éneket:
talányos talányt.

Bátran szólva nem tudom,
jobban mitől is félek:
Hogy végleg elmaradok? Hogy
oszolva élek?

HEGYI BOTOS ATTILA

Babics Imréhez

Értem nem pergett pomagránát, sem rezdült babér;
efféle múzsai léthez túl rideg Hungária.

Magam plántáltam örökzöld csalitját,
számlálgam aranyhalát,
mélázom illatos fügebokra alatt.

Elhagytam a várost,
hervasztott dicsért enyészet.

Ma más piszkát égetem és másnak űzöm a vadat.

És lurkószívem belenyög minden lövésbe:

hullatom, magamról tudatlan,
nemző bánatomat.

Mátkámhoz hajnalra réti virággal térek.

Bambuszcsomót s szellős mitrát kötök fejemre,
körbelejt kilenc pillelánykám:

büszke Kalliopé s a legdrágább: Uránia.

Utolszor még könnyű csókot

hintek homlokukra, s nézem,

hogy szóródnak színes szirmaik a széllel

a dűlőút kucorgó kertjei alatt.

Filmklasszikusok az Etalon Kiadótól

ETALON KIADÓ
TELEFON: +36 1 275 0926
WWW.KERESZTENYFILMEK.HU
E-MAIL: ETALONKIADO@ETALONKIADO.HU

BATÁRI GÁBOR A zenebarát

Eleinte csak diszkókba járt. Ködös éjszakákon a tánc bódította kezdetleges mámorba. A kopár ritmus egészében áthatotta – néha még gondolatait is. A fény- és hangkavalkádtól nemes és nemtelen szervei, egész belső része ütemesen mozgott a feszes taktusokra. Talpáról a feje tetejére állította ez a vad tempó, a vájt füleknek fájdalom, ördögös dörgelem.

De a jó ízlés egyre inkább – ahogy a lelkiismeret szokta – mardosta, tépte mindenütt. Így kezdett visszatáncolni az igényesebb műfajokhoz. Belevágott a rockéletformába. Belekarolt egy múzsa, az egyre színvonalasabb szólamok nemtője, s feljebb ragadta őt, egyre feljebb. Homlokon csókolta őt, letörölhetetlenül. Elit körökben már azt beszéltek:

– „Ott van minden jazzmegmozduláson.”

A zenebarátság delejes kisugárzása kivédhetetlen. Értekezést írt ilyen címmel: „A klasszikus zenehallgatás részecskéi és az agyi elektronsugárzások fizikai-kémiai kölcsönhatásainak abszolút hallást serkentő hatásáról”. Természetesen már csak az úgynevezett komolyzenei koncerteken találhatnánk meg, ha keresnénk, de ezt verjük ki a fejünkből.

Most jött el az ideje annak, hogy áthaladjon a zenei befogadóképesség-növekedés utolsó, és egyben legigénybevevőbb akadályán, a kortárs zenén. Mondanom sem kell, érzékeny idegrendszere ezt a próbát is kiállta. Utoljára légkalapácsok, légiriadók, fúrógépek, szövőgyarak, mentő- és tűzoltóállomások közelében látták. Most ott hallgatja a kortársakat. Már nem is kell hallania (hallójáratai amúgyis elcsökevényesedtek, hát ugye, a lárma, a nagy dinamika), de agytérfogata (már négy lovas) többszörösére növekedett, volt füle helyén terpeszkedik, és élvezzi saját lelkének andalító monotóniáját.

Ilyenek voltunk... (2013-2014)

„Az Újnyugat Irodalmi Kör napjaink egyik legaktívabb művészeti csoportja” – írta a Metropol 2013 őszén. Jelentjük: az idej talán még az előző évinél is sűrűbbre sikeredett! A Nyugat Plusz művészeit mindenhol szívesen fogadták, legyen szó akár színházi estről, fesztiválról, moziról, borpincéről, Könyvhétről. Néhány hete a Szlovákiai Magyar Írók Társasága által szervezett újnyugatos esten, Dunaszerdahelyen is sikert arattak a Nyugat Pluszban, korábban pedig a Nyugat Mában közölt versek, illetve zenés versfeldolgozások.

Emlékidézés – Juhász Melinda fotográfiáival.

Katona András, Szabó Zoltán Attila, Kálloy Molnár Péter, Zalán Tibor a Szamos Gourmet Ház Nyugat Itthon-estjén

Sárközi Lili
a Nyugat
Itthon
estjén

Choli
Daróczi
József –
Legendák
nyomában...

Dúzsi Tamás, Dóka Attila és Tóth Enikő az Újnyugat Irodalmi Kör és a József Attila Színház borestjén (2014.10.30.)

NOVÁK VALENTIN

Ha becsukom a szemem

Miske Emő Mítoszidők című kiállítása elé

[Elhangzott: 2014. november 7-én, pénteken, 19 órakor, a MOMkult Reich Károly Galériájában]

Ha becsukom a szemem, képek vonulnak, vad rohanásban, kíméletlenül lökve egymást az enyészetbe. Ha kinyitom a szemem, minden reális, fekete vagy fehér, fényes vagy árnyékos, mozgó vagy álló. Ha becsukom a szemem, elborít a káosz, az őseredeti. Megjédek.

A kavargás követhetetlen. Ölnék és ölelnék soha nem látott alakok és alaktalanságok. Ha kinyitom a szemem, megszületnek, felnövekednek, beteljesítem emberi sorsom, s persze a káosz üzenetét, gént és karmát egyesítve élethosszig. Ha becsukom a szemem, s ebben az állapotban maradok majd végleg, semmit (mindent) fürkésző pupillákkal, része leszek én is mások csukott szemű képtelen képeinek.

Most olyat kérek, amit kiállítás-megnyitókön még nem kértek. Talán. Csukja be mindenki a szemét. Csukja be, és nézze meg a képvonulást, saját moziját a szemhéj sötét vetítővásznán. Ne féljenek! Csukják be a szemüket, nem ragad el a másik világ, visszatérhetünk, de másképp nézünk majd ezekre a képekre. És most tényleg csukja be mindenki a szemét pár másodpercre! Tényleg [...]

A Mindenség észlelése az emberek általi észlelés. Minden ember a Mindenség egy csápjá, érzékelő sertéje, bajusza, bőrpórusa, nyelvnyalintása, avagy csillanása a végtelent szilánkokra hasító összetett szemnek. A mindenség ideája az észlelés humuszából táplálkozik, ezért küld le ide minket. Mindnyájan az anyagról tájékoztatjuk. Legtöbbször az anyagba veszve, pusztá perzeptions készülékként. A művészek azonban hidakat ácsolnak, vagy selyemszál vékonyságú idegekkel kapcsolódnak a látható anyagi világ, és a láthatatlan jelenlévő közé. Övék az ideák káosza és a matériák számokba oldható rendje. Végző soron a metafizikai bolyongás.

A metafizikai bolyongás, amely irányt szab Miske Emő művészetének is. Dimenziókon átrobbanó dinamikát ez a síkban realizálódó valóság. De mégsem Síkországot teremt a mű-

vész, hanem velünk örvénylő-rezgő igazságot. Ugyanakkor túl is lép észlelési korlátainkon. Mert időről (negyedik dimenzió) mesél, mert oly képtöredékek ötlenek elénk, mint amikor becsukjuk szemünket, és kilátunk a mindenségbe álmok, vagy csak a háromdimenziós, látható, hallható, szagolható, tapintható, ízlelhető rablétünk primér tapasztalását egy szemhunyásnyi időre kizáró, magunk teremtette kegyelmi állapot révén. Végző soron abba a lét-térbe jutunk, amelytől megfoszt minket a földre születés, az ötödik, vagy az idő dimenzió voltát tagadva, a negyedik kiterjedésnek nevezett felettes valóságba.

Egy megbillent, feldarabolt, itteni világot ad nekünk Miske Emő, lebegő fákkal, szótt és maszatolt textúrákkal, szétfolyó, egymásba ható, hatoló, haló színekkel, akvarell- és pasztell lágysággal, szögletek és ívek harcával, mikorvilágok feltündöklítésével. Egy időlegesen elrabolt, pop-corn mellett is egyértelmű valóság helyett, egy átkonstruált, magasabb szintű valóságot kínál vissza a művész.

Emberek! Így is lehet! Így is ebben a világban vagyunk! Csak másképp kell látni hozzá! Hozzám. Képeimhez. Nem feltétlen a szemünkkel. Ki kell látnunk megszokott köreinkből, szféráinkból. Azt kell látnunk, amit elzár tőlünk földi létünk, mert ez a jelenben megtapasztalhatatlan valóság is itt van, körülvesz, dédelget, rezget, hullámoztat. Inspirál. Belénk mászik a fejtetőnkön, befúzi magát az agy mozijába, és megindítja a sejtés szemhéjakon pergő filmjeit.

A sejtésekhez ad fogódzót Miske Emő. Mikor az időt, a negyedik dimenziót, a valahová jutás végtelen irányú vektorát veszi görcsű alá, pontosabban enged szabaddá vágótárá. Végtelenirányú, igen, hiszen az idő nem egyenes vonalú. Csak emberként képzeljük azt. Az idő létezésünk lengő, forgó, előre-hátra, jobbra-balra, fel-le száguldó hintája. Egy gömbhinta. Minden tudás és tapasztalás egyszerre-valósága. Így lehet, hogy otthonosan mozoghatunk

Miske Emő képeivel, képeiben, még ha előttük is állunk. Öröklétet szimbolizáló Badacsonyt légiesít, világúrt színesít, tesz kívánatossá, mert biztosak lehetünk, ha van egyáltalán világ-ŰR, az intersztelláris tér nem szurokfekete hiány, hanem színes teljesség, és tele van mesés képekkel. A latrokig, Atlantiszig, archaikus világokig, archetípusokig, földtörténeti korokig, vagy a földtörténet utáni lehetőségekbe kísér vissza meg előre minket a művész, de elengedi a kezünket. Csak egy felfoghatatlan fonalat ragaszt ránk, amit ő szőtt a látható és a nem látható, a jelenvaló és a múltba, jövőbe vezető valóság közé. Ez az Ariadné-fonál vezet minket végig e tárlaton, s ez vezet majd haza is, s vezet tovább álmainkba, ahol a nap tapasztalásai földöntúli örömtáncba kezdenek az őskáosz, az ősgomoly képeivel, a valóság időlegesen elfelejtett testvéreivel.

Nem kívánhatok mást, minthogy behunyt szemmel is nézzék meg ezeket a képeket.

Jó utat.

Miske Emő: Gyémánt halak

DEBRECZENY GYÖRGY a végtelen szeretet végessége

*kollázs a Nyugat plusz
II. évf. 3. számából*

megérintetem végre
a szilva virágát
az önámítás és a gög
süllyedő szigetről integet
valahol a mellékutcában
rád vetül észrevétlenül
a végtelen szeretet végessége

most kezdjétek el szeretni
amikor acélkék nadrágban
és legombolható ujjú sötétkék
köpenyben
megyek az iskolába
és most tanulunk a szilvavirágról
meg is érintetem az úton

tavasz van
a szilvafa öleléséből
kibomlanak a macskák
kibomlanak az acélkék cipőfűzők
megérintem végre iskolaköpenyemmel
ezt a süllyedő szigetet
köpönyeforgató mégsem vagyok

a morzsákkal
és a költői szóvarázzsal
megbékélni így sikerült
kibomlanak a süllyedő mellékutcák
ban a célkék célzott éjszakák
valahol a mellékutcákban
morzsák tavasza van

törékeny tűzbeszéd
a víz alá merülés
mindenki a múltban ebédel
a ferdinánd hídon szapora léptekkel
kopog a semmi
jézus és júdás szilvavirágot áldoz
szilvavirágot a süllyedő szigeten

SPANGEL PÉTER

Alföldi Tauriszban

Christoph Willibald Gluck Iphigeneia Tauriszban című 1779-ben keletkezett dalműve háromszáz évvel a német zeneköltő születése után csendült fel teljes terjedelmében először az Operaházban.

Az Iphigeneiának csak az első felvonása hangzott el eddig egyszer, 1957-ben, az Erkel Színházban, az ősváltozatot, legendás szereposztással, 1966-ban rögzítette a Magyar Rádió. A felvételen Ferencsik János dirigált, a három főszerepet Déry Gabriella, Réti József és Bende Zsolt énekelte.

Még egy születési évforduló kapcsolódik az operaházi premierhez. Másfél évszázaddal később született Richard Strauss, aki 1899-ben „belenyúlt” a dalműbe. (Neki az ilyesmi ugye, megbocsátható?) Talán a két zeneköltőre való emlékezés is szolt az átdolgozott változat játékrendbe állítása mellett...

A termékeny német komponista az opera műfajának első megreformálója, aki úgy gondolta, a közönséget nem a lazán egymásba kapcsolódó, csillogó, bravúros áriák, hanem a logikusan kibontakozó cselekmények nyugözik le igazán. Richard Strauss ezt a koncepciót követve, sok helyütt áhangszerelte a művet, feszesebbé tette a drámát és változtatott a cselekmény felépítésén is.

A Gluck-Strauss dalmű még egy érdekességgel szolgált. A rendezésre az egyéni, olykor provokatív vagy megosztó stílusú *Alföldi Róbertet* kérték fel, aki modernkori mitológiai

drámát kívánt színpadra állítani az ókori görög történetből.

Alföldi színészvezetése inspiráló, lényegre törő. Megfogalmazásában különleges szerepet kapott a két testvér, Püladész (*Megyesi Zoltán*) és az anyagyilkossággal vádolt Oresztész (*Haja Zsolt*) őszinte, önfeláldozásra is képes barátsága. A két művész maximálisan eleget tett a rendező elvárásának, Haja Oresztésze szenvedélyes, elszántságát izzó tekintetével erősítette, Megyesi Zoltán szerepe lelki elmélyültségét érzékeltette hatásos eszközökkel. Nagyszerű színészi alakításukhoz kiváló

hanghi teljesítmény társult.

A hatalmat *Szegedi Csaba* (Thoász király) jelenítette meg, a karakterétől eltérő szerepe ellenére kellő agresszivitással. Kísérői a mai korra utaló öltönyös, ijesztő fellépésű biztonsági emberek. Az októberi öt előadáson Thoászt a nemzetközi operaszínpadokon is jeleskedő szlovák bariton, *Ales Jenis* énekelte.

A címszerepet, a tragikus sorsú Iphigeneiát *Wierdl Eszter* formálta meg, mély átéléssel, érzékenységgel. Legnehezebb pillanatait akkor élte meg, amikor Oresztész feláldozásáról, haláláról kell döntenie. Hiteles, nagyszerű alakítás, az

eddig főleg lírai szerepeket éneklő művésznő jó hanghi teljesítménye csak tovább ért a bemutatott októberi előadásokon. A barokkspecialista *Vashegyi György* ihletett dirigálása és az énekkar teljesítménye nem tartozik a meglepetés-kategóriába.

FOTÓ: CSIBI SZILVIA (Képünkön: Szegedi Csaba és Wierdl Eszter)

Lelőhelyek Nyugatplusz

2014. szeptember 25-e óta a Nyugat Plusz immár a Magyar Posta egyes postahivatalainak árushelyein is elérhető, megvásárolható. Íme a leelőhelyek!

Baranya megye	7621 Pécs, Jókai utca 10.
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	3519 Miskolc, Miskolctapolcai út 19.
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	3525 Miskolc, Kazinczy út 16.
Budapest	1024 Budapest II., Lövház utca 1-5.
Budapest	1051 Budapest V., Bajcsy-Zsilinszky út 16.
Budapest	1062 Budapest VI., Teréz körút 51.
Budapest	1087 Budapest VIII., Baross tér 11/c.
Budapest	1124 Budapest XII., Alkotás utca 53.
Csongrád megye	6720 Szeged, Széchenyi tér 1
Fejér megye	2400 Dunaújváros, Dózsa György út 3.
Fejér megye	8000 Székesfehérvár, Kossuth utca 16.
Hajdú-Bihar megye	4026 Debrecen, Múzeum utca 3.
Pest megye	2000 Szentendre, Kossuth Lajos utca 23-25.
Pest megye	2040 Budaörs, Szabadság út 74.
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	4401 Nyíregyháza, Bethlen Gábor utca 2.
Vas megye	9730 Kőszeg, Várkör (nincs) 65.
Veszprém megye	8200 Veszprém, Kossuth Lajos utca 19.

2014. év végi Lapker árushelyek

1011 Budapest Batthyány tér, Metró (Relay) • 1026 Budapest Szilágyi E. fasor 121., • Budagyöngye Bev. közp. (Inmedio) • 1122 Budapest Déli pu. (Relay – MÁV) • 1122 Budapest Déli pu., Metró (Relay) • 1106 Budapest Őrs vezér tere, Árkád (Inmedio) • 1117 Budapest Október 23. u. 6-10., Alle (Inmedio) • 1214 Budapest Csepeli HÉV végáll. (Relay) • 1185 Budapest Ferihegy 2/b. Tranzit (Relay) • 1123 Budapest Alkotás u 53., MOM Park (Inmedio) • 1124 Budapest Apor Vilmos tér 11-12., Hegyvidék Bev.közp. (Inmedio) • 1053 Budapest Kálvin tér, Metro (Relay) • 1062 Budapest Nyugati téri aluljáró (Relay) • 2151 Fót Fehérkö út 1., Auchan (Inmedio) • 2040 Budaörs Sport u., Auchan (Inmedio) • 2120 Dunakeszi Nadas u. 6., Auchan (Inmedio) • 2030 Érd Budai út 13. Stop Shop áruház (Relay Volán) • 8000 Székesfehérvár Holland fasor 2., Auchan (Inmedio) • 8000 Székesfehérvár Palotai út 1., Alba Pláza (Inmedio) • 3500 Miskolc Búza tér 20/b (Relay Volán) • 3500 Miskolc Pesti u. 9., Auchan (Inmedio) • 3300 Eger Volán autóbusz pályaudvar (Relay Volán) • 7622 Pécs Bajcsy út 11., Árkád (Inmedio) • 7100 Szekszárd Tartsay V. u 40., Tesco (Inmedio) • 9021 Győr Révai M. u 4-6. MÁV-pályaudvar váróterem (Relay MÁV) • 9730 Kőszeg Városház u. 5. (Inmedio) • 4027 Debrecen Víztorony u 13. (Inmedio)

KEDVENÇ LAPJAI DIGITÁLISAN!

- Pár kattintással azonnal olvasható, előfizethető
- Kiadványát több eszközön is elérheti
- Nem kell tárolni, virtuális könyvespolcán bármikor elérí
- Ajándékba is vásárolható

**DIGITAL
STAND**
www.digitalstand.hu

Fizessen elő a Nyugat Pluszra 2015-ben!

A Nyugat Plusz – árushelyi – fogyasztói ára 2015-ben 950 forintra emelkedik! A jövő évre kétféle kedvező előfizetési változatot kínálunk a kortárs irodalom kedvelőinek.

- **1. csomag:** A Nyugat Plusz éves előfizetési díja 4800 forint (1200 Ft/lapszám). Ennek részeként a megrendelő lapszámonként hozzájut egy-egy egyedi – lapszámonként különböző – újnjugatos verseket, prózákat tartalmazó hangoskönyvhöz. Emellett bónuszként az első öt magánszemély megrendelő szintén hozzájut a NOA Ékszer Kft. által készített, sehol máshol, csak az előfizetéssel hozzáférhető nyugat pluszos könyvjelzőhöz.
- **2. csomag:** A Nyugat Plusz éves előfizetési díja 3400 forint (850 Ft/lapszám). A 2014-es áron való hozzáférés esetén a megrendelő vállalja az úgynevezett késleltetett előfizetést, vagyis az általa megrendelt lapszámot negyedévvel később, a mindenkori „új” lapszám megjelenése idején kapja kézhez. (Példa: a 2015. évi első, februári számhoz má-

jusban, a második megjelenése idején jut hozzá.) Ezt a csomagot választók az előfizetés részeként szintén megkapják az újnjugatos hangoskönyvet.

A Nyugat Pluszra csak egy évre lehet előfizetni, ez négy lapszámot jelent. Az éves előfizetés nem naptári évre vonatkozik, hanem a megrendelés időpontjától számított tizenkét hónap belül megjelent négy darab lapszámra.

2015-ben lehetőséget kínálunk a korábbi, 2013-ban és 2014-ben megjelent Nyugat Pluszok kedvezményes árú (500 Ft/darab) megvételére is – a raktárkészlet erejéig!

Az egyedi, újnjugatos hangoskönyv nem kerül kereskedelmi forgalomba. Ám 2015. február 24., a 2015. évi első szám megjelenése után megrendelhető lesz a folyóirat kiadójától!

A Nyugat Plusz megrendelhető – illetve további információ kérhető – a következő e-mail-címen: nyugatplusz2012@gmail.com

A betűk szerelmesei

Van egy kis bolt a budapesti Hársfa utcában (nem messze a „Nyugatos” New York kávéháztól), ahol különleges ékszerekhez lehet hozzájutni. Ezek olyan ékszerek, amiket a betűk szerelmesei készítettek, a betűk szerelmeseinek.

A betű, mint önálló díszítőelem koncepciója, már az ókori keleti kalligrafikus festményeken is megjelenik, és egészen a XIX-XX. századi plakát művészek konceptuális tipográfiájáig húzódik. A vizualitás mindennél (a tartalomnál is) fontosabb lett a XXI. századi ember számára, ehhez a gondolatsorhoz kapcsolódik, a szöveg betűkre bontása (lerontása), és a betűk vizuális elemként való felhasználása.

Hanga Ágnes vintage stílusú betűs, feliratos ékszerei, és a Nyugat Plusz irodalmi folyóirat inspirációja egy egészen új ékszorsorozatot hozott létre, a Nyugat Plusz feliratú ékszereket (NOA-NYUGAT-PLUSZ ékszorsorozat).

Már azt hittük, a nagy digitális paradigmaváltás megszűnteti, és háttérbe szorítja az írásbeliséget, de nem így történt. A kommunikáció nagy része írásban zajlik a web2 felületén, bár a színvonal vitatható, a kommunikáció formája már nem: a post-ok, bejegyzések, kommentek, írásos beszélgetések – chatek, mind-mind a leírt (beírt) betűk for-

májában valósulnak meg. Bár, egyre nagyobb teret hódít meg a virtuális felületen a videó megosztás, és a fotók áradatának sosincs vége, a szöveg azért tartja magát. A digitális forradalom azzal a hatással jár(t), hogy a minőségi lapoknak, és a kinyomtatott, kézbe vehető, friss tintaillatú könyvek ismét értéke lett. A nyomtatás folyamata, a nyomtatógép, a papír, és a festékanyag ma már szinte mindenki számára elérhető, és közhelyszerű a web2 felhasználásának demokratizmusa, a könyvek mégsem ettől lesznek számunkra értékesek!

Az újnjugatos ékszerek megrendelhetőek, vagy megvehetőek: www.noaekszer.hu

Karácsonyi meglepetés!
Nyugat Plusz ihlette gyűrűk, medáliák,
ékszerek – limitált példányban!

KAVICZKY

budapest

természetesen
a szépségért

KAVICZKY
budapest

cosmceutical intensive care

KAVICZKY KOSMETIKUMOK ZRT.

budapest

KAVICZKY

„Szeretet, barátság, mint minden, múlandó, de emlékezete, öröme állandó.”
Berzsenyi Dániel

MISKE EMŐ AJÁNDÉKA A NYUGAT PLUSZ OLVASÓINAK!

A MŰ CÍME: GONDOLATBAN

„Szétesett világunkban a kapcsolódást kutatom, tanítom” – vallja a művésznő, akinek képei Mítosz-idők címmel a MOM Kulturális Központ Reich Károly Galériájában láthatóak. Miske műveit 2014. október 30-án ugyancsak örömmel fogadta a közönség. Festményei a József Attila Színház és az Újnyugat Irodalmi Kör Ezerjő-estjén (Legendák nyomában) az elhangzó irodalmi művek illusztrációjaként szolgáltak.